

UVODNA RIJEČ

Marš u točkice!

Piše: Jasna A. Petrović

Eto, dok je Židovima u pustinji padala mana s neba, a dinosaurima meteoriti, nama s neba padaju špijunski avioni s eksplozivom. Glavno da nešto padne s neba, zar ne? Istina, trebali bi se dogovoriti svi vlastodršci je li u dronu bilo samo 200 kilograma eksploziva ili tek mala količina za samorazaranje letjelice. I dok su svi ugledni političari, od Penave i Bartulice, preko Mrak Taritaš i Ahmetovičke, postali vrhunski vojni stručnjaci, među zrakoplovne i geostrateške analitičare se ubacilo i na desetke prometnih stručnjaka poput Željka Marušića, starih komunističkih ekonomista stila Slavka Kulića, dok su novinari propustili uzeti još i ekskluzivno mišljenje od Petra Graše.

Penziće još nisu anketirali što misle jesu li u pravu ministar Banožić u svom novom vojničkom outfitu sa šilitericom ili pilot Ivan Selak koji već iskače iz konzerve, a konkurira im i „publicist“ Pavle Kalinić, koji bi valjda rado bio dirigent za sve katastrofe na nacionalnoj razini.

Da, prvo smo imali pandemiju, onda se samo pridodao rat Rusije protiv Ukrajine, a iza ugla nas čeka i uvođenje eura. Sve te kataklizmičke potrese, uz one stvarne u Zagrebu i na Baniji, povezuju rast inflacije i siromaštva. Naročito na štetu starijih osoba. Zato ih se ovih dana dohvatila i europarlamentarka Biljana Borzan koja ih je informirala kako „u europskim medijima se može pročitati da je moguće da će vlade davati nepopularne upute, pogotovo u zapadnoj Europi. Građani ne vole da im se kažu da se odriču nečega sa čim žive desetljećima. Kod nas će možda, pogotovo starijim generacijama, biti lakše shvatiti. Par-nepar vožnje, redukcije struje i slično“.

Pa eto kako su njezine riječi doživjeli stariji građani koji su na tematskoj stranici Sindikata umirovljenika Hrvatske „Pokret protiv siromaštva starijih osoba“ koju prati 22.000 čitatelja, obrušili brdo primjedbi, zgražanja i ironičnih komentara na tu dobronamjernu europsku političarku koja se, hvala joj, izborila dokazati kako se Nutella za Istok ne proizvodi po istoj formuli kao za Zapad, pa je stala na kraj Ferrero diskriminaciji.

Zauzvrat je dobila upite hoće li nestati i jogurta, kao i hrpu psovki na ideju o redukciji struje ili vode i o par-nepar danima za vožnju. Odrekao se, kažu, narod svega jer je morao, samo ne i kontejnera i plastičnih boca. A zazivanje nestašica iz bivše Juge smatraju parodijom, osobito kad se oni koji su koruptivno prodali INA-u ili se sami omastili, brčkaju u toplicama. Dragica Antonović iz Zagreba zaključuje: „Mi smo se dosta odricali i nekad i sad, kad životarimo s ovakvim mirovinama i mrvicama koje nam prezentiraju kao 'povećanja' mirovina. Neka pravna država konačno proradi i od ratnih profitera i ostalih dobitnika pretvorbe i privatizacije vrati pokradeno i uloži u projekte za opće dobro, kako bismo i mi, „stoka sitnog zuba“, radnici, umirovljenici i seljaci, prije no što poumiremo od gladi, mogli živjeti kao ljudi“. Bravo, Dragica.

Naposlijetku, hoće li se umjesto dostave hrane na „točkice“, ponovno uvesti kupovanje na točkice, pitaju umirovljenici ili ćemo napokon glasno upozoriti na redukciju mozga onih na vlasti. Hoćemo li i dalje prihvaćati siromaštvo kao presudu i šutjeti? Ili ćemo progovoriti? Odgovorite sami.

U OVOM BROJU:

SIROMAŠTVO UMIROVLJENIKA RASTE

Direktna ulaznica u pakao bijede

BIROKRATSKA DRŽAVA

Novi dodatak, isti problemi

INTERVJU

Mladen Novosel, predsjednik SSSH

Radnici i umirovljenici uvijek su na istoj strani

PONIŽENJE NA DOLCU

Prava slika Hrvatske

DEKLARACIJA FERPA-e

Potpuna solidarnost s ukrajinskim narodom!

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Izolirani bez prava na naknadu HZZO-a!

Umirovljenička udruga Sindikat umirovljenika Hrvatske (SUH) nakon obraćanja više desetaka starijih građana Pravnom savjetovalištu SUH-a, obratila se ministru zdravstva Viliju Berošu inicijativom za žurnom izmjenom članka 50. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, kojim se propisuje kako „osiguranik koji je navršio 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža osiguranja na temelju nesamostalnog ili samostalnog rada nema pravo na naknadu plaće na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja za vrijeme privremene nesposobnosti, već na teret sredstava poslodavca, odnosno na teret sredstava osiguranika obveznika uplate doprinosa“.

Tim se člankom diskriminiraju zaposleni umirovljenici, a o čemu je u više navrata SUH izvijestio i Ured pučke pravobraniteljice RH. Naime, nakon 42 dana bolovanja, do kada obvezu plaćanja naknade plaće ima poslodavac, za sve osiguranike plaćanje preuzima HZZO, ali se izrijekom isključuju zaposleni umirovljenici. Zašto?

Bolovanje zaposlenih umirovljenika - onemogućeno

Podsjećamo kako je mogućnost rada umirovljenika regulirana Zakonom o mirovinskom osiguranju, te da Zakon utvrđuje slučajeve u kojima osoba može raditi nakon ostvarivanja prava na mirovinu (uz istovremeno korištenje mirovine, ili bez mogućnosti korištenja mirovine), s ciljem da se omogući rad primjeren statusu umirovljenika, kako bi si uz mirovinu mogao osigurati dodatni financijski prihod radi poboljšanja svoje socijalne sigurnosti, ali i dati svoj korisni doprinos hrvatskom društvu.

Uzimajući pri tome u obzir činjenicu da je većini umirovljenika propisana mogućnost zapošljavanja do polovice punog radnog vremena, posebno se naglašava kako korisnik mirovine može s poslodavcem sklopiti ugovor o radu za nepuno radno vrijeme u skladu s člankom 62. Zakona o radu.

Nadalje, korisnik mirovine koji je sklopio ugovor o radu je radnik u smislu Zakona o radu. Takva osoba, kao i svaka druga fizička osoba koja je radnik koji radi u nepunom radnom vremenu, stječe prava i obveze iz radnog odnosa pod istim propisanim uvjetima, odnosno jednako kao i svaki drugi takav radnik. Primjerice, radnik koji radi u nepunom radnom vremenu ostvarivat će pravo na plaću i druga materijalna prava razmjerno ugovorenom radnom vremenu sukladno članku 62. stavku 6. Zakona o radu.

Prebacivanje tereta

Jedno od tih prava je da osiguranik ima pravo na teret sredstava Zavoda, odnosno državnog proračuna ostvariti pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti iz članka 39. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju u maksimalnom trajanju od 18 mjeseci po istoj dijagnozi bolesti, bez prekida, u visini utvrđenoj u skladu s ovim Zakonom i općim aktima Zavoda. Nakon isteka roka iz stavka 1. ovoga članka osiguranik ostvaruje pravo na naknadu plaće u iznosu 50% zadnje isplaćene naknade plaće na ime te privremene nesposobnosti dok za privremenu nesposobnost postoji medicinska indikacija.

Takvo pravo je u suprotnosti s člankom 50. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju. Iako su rijetki slučajevi da umirovljenici-radnici koriste bolovanje zbog bolesti, protivno je Ustavu diskriminirati izrijekom jednu kategoriju radnika kojoj je pravo na rad propisano temeljnim Zakonom o radu i Zakonom o mirovinskom osiguranju.

Važno je također naglasiti kako zaposleni umirovljenici plaćaju proporcionalni dio zdravstvenog doprinosa te i dopunsko

osiguranje, što još više ukazuje na apsurd gore opisanih zakonskih propisa.

Bez zaštite u izolaciji

Više je pojedinaca koji su nam se obratili s pritužbom kako im je od strane njihovog obiteljskog liječnika propisana obveza korištenja bolovanja za vrijeme izolacije zbog bivanja kontaktnom osobom oboljelog od Covid-19. Kao potencijalne kliconoše takvi su radnici prinuđeni biti na bolovanju pod šifrom D0, a nakon izolacije i potvrđenog negativnog testa na Covid-19 HZZO im odbija priznati zahtjev za refundaciju plaće i o nepriznavanju dostavljenih doznaka donose rješenje temeljem članka 50. Gotovo je nevjerovatno da se temeljem odluke Nacionalnog stožera civilne zaštite mora koristiti bolovanje radi izolacije (prije u trajanju od 10 dana), a da se isti diskriminiraju samo zato što su stariji od 65 godina?!

Kao udruzi koja zastupa interese umirovljenika i starijih osoba, Sindikatu umirovljenika Hrvatske je neshvatljivo, kao i starijim osobama koje nam se obraćaju kao žrtve takvog propisa, da se u uvjetima pandemije diskriminira svakog radnika koji je i za jedan dan stariji od 65 godina.

SUH očekuje od Ministarstva zdravstva da hitnom izmjenom članka 50. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju ili na neki drugi pravni način omogući ravnopravnost svih radnika, neovisno o dobi, pred Ustavom i zakonima – zaključak je inicijative koju je potpisala predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović. Inicijativa je prosljeđena i Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, Vladi RH – Kabinetu Predsjednika te Uredu pučke pravobraniteljice.

REDOVITO USKLAĐIVANJE

Mirovine porasle 2,24 posto

Početkom ožujka HZMO je objavio kako je redovitim usklađivanjem utvrđeno kako će prosječna mirovina porasti za 2,24 posto. Aktualna vrijednost mirovine (AVM) koja označava vrijednost jedne godine staža po novom je sa 71,53 kune porasla na 73,13 kuna. Tim usklađivanjem porast će i najniže mirovine koje koristi svaki četvrti hrvatski umirovljenik. S obzirom da je u Hrvatskoj potrebno odraditi najmanje 15 godina staža kako bi ostvarili mirovinu, najniža moguća mirovina u Hrvatskoj iznosit će 1.096,95 kuna (15 god. staža x AVM 73,13).

S obzirom na sve veću inflaciju, to povećanje mirovina većina umirovljenika neće osjetiti, već će živjeti gore nego prije. Ovim usklađivanjem prosječna mirovina koja trenutno iznosi 2.648 kuna porast će niti 60 kuna. Jedina utjeha je što će im u travnju uz povećanu mirovinu za ožujak, biti isplaćeni zaostaci i za siječanj i veljaču od po 60 kuna, pa će odjednom dobiti 180 kuna više nego prije. No, zato će saborski zastupnici čija je prosječna mirovina 10.533 kune dobiti mjesečnu povišicu od čak 235 kuna, odnosno sa zaostacima povišicu od 705 kuna!

SIROMAŠTVO UMIROVLJENIKA RASTE

Direktna ulaznica u pakao bijede

Što je hrvatska linija siromaštva i kako se izračunava? To je određen iznos za samca, odnosno četveročlanu obitelj s dvoje djece, koji se smatra pragom gdje počinje siromaštvo. Različite zemlje imaju različite načine izračunavanja granice siromaštva, uključujući koliko je skupo iznajmiti ili kupiti kuću i kolika je prosječna cijena hrane i drugih potrepština. Ako je osoba iznad granice siromaštva, vlada vjeruje da je njezin prihod dovoljan da plati dom, odjeću, lijekove, hranu i režije. Biti ispod granice siromaštva znači službeno živjeti u siromaštvu ili biti siromašan.

Tko i kako izračunava nacionalnu liniju siromaštva u Hrvatskoj? Anketa o dohotku stanovništva istraživanje je na kojem se temelji izračun pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti za Republiku Hrvatsku. Provedba Ankete usklađena je s uredbama EU-a i Eurostatovom metodologijom propisanima za istraživanje EU-SILC (*Statistics on Income and Living Conditions*). Istraživanje SILC, na razini EU-a, obvezatno je istraživanje i referentni izvor podataka za praćenje statistike dohotka, siromaštva i socijalne isključenosti. Istraživanje provode sve zemlje članice redovito u godišnjoj periodici.

Privid manjeg siromaštva

Za izračun je zadužen Državni zavod za statistiku koji je, mora se priznati, jako spor i neefikasan kad je taj pokazatelj u pitanju, jer je sve do rujna tekuće godine, dakle ove 2022., na snazi iznos koji je izračunat za 2020. godinu! Tako se stvara privid da smo puno manje siromašni nego što jesmo. Prag siromaštva izračunava DZS prema anketi kućanstva o visini bruto i neto dohotka kućanstva, kao što primjerice anketiraju cijene 890 proizvoda i 38.000 cijena za indekse potrošačkih cijena. No, zadnje dvije godine imali su problem anketiranja zbog pandemije pa nemamo najnovije podatke, kažu nam bolje upućeni u ovu tematiku.

Tko je, dakle, siromašan u Hrvatskoj i po takvim zakašnjelim linijama siromaštva? Svaki samac čiji su ukupni prihodi niži od 2.927 kuna! U rujnu će taj iznos iznositi najmanje 3.200 kuna, a broj onih koji će potonuti prema dnu bijede bit će realniji.

No, što nam kazuju analize dvadesetak godina unazad, koje smo se potrudili provesti. Primjerice, prema podacima za 2010. godinu 51,5 posto svih mirovina je bilo ispod linije siromaštva koja je tada iznosila 1.575 kuna. Približan, tek donekle oscilirajući udjel se zadržao i do 2013. kad ja, začudno, opala i linija siromaštva

na samo 1.909 kuna, kao i udjel mirovina ispod nje na samo 48,9 posto. Bilo je to mučno razdoblje kad se mirovine nisu usklađivale za vrijeme Vlade Jadranke Kosor, ali i gotovo dvije godine i za doba Kukuriku vlade.

Porast siromaštva starih od 2015.!

No, iako od 2015. godine, iako skromno, počinje rasti iznos linije siromaštva, istodobno još je brži porast udjela mirovina koje su direktna ulaznica u siromaštvo. Naime, već 2015. godine takvih je mirovina 51,3 posto, 2017. godine – 58,1 posto, a 2019. godine čak 64,85 posto. Ove se računice odnos na mirovine stečene temeljem Zakona o mirovinskom osiguranju, a ne i na mirovine po posebnim propisima. Ono što šokira, taj se trend siromašenja umirovljenika nastavlja da bi 2020. godine kad se linija siromaštva popela na 2.927 kuna iznosila čak 66,56 posto! Šokantno.

Te tragične 2020. godine prosječna mirovina je iznosila 2.566,56 kuna, što je iznosilo bijednih 37,95 posto udjela u prosječnoj neto plaći za tu godinu. Sada se već uvrježilo da plaće rastu puno brže, dok realna vrijednost mirovina vidljivo opada. Više nikoga ne zbuñuje što jedan umirovljenik vrijedi samo trećinu jednog radnika!

Nikad u Hrvatskoj nije bilo više siromaštvom pogođenih starijih osoba od 65 godina na više. Prema podacima Eurostata za prosinac 2020. godine stopa rizika od siromaštva i socijalne isključenosti je iznosila 33,8 posto, što je put povratka prema 2010. godini kad je dosegla čak 37,5 posto. Domaći podaci po izračunu Državnog zavoda za statistiku su, opet, puno ružičastiji pa pokazuju da je siromašnih starijih osoba 31 posto, što je nakon 2010. najviši iznos. Vraćamo se deset godina unatrag i to s ubrzanim padom udjela realne vrijednosti mirovina, a osobito tzv. relativne vrijednosti mirovine, odnosno njezinog udjela u prosječnoj neto plaći.

Plenkovićevo klizište

Nemaju umirovljenici ništa protiv da rastu plaće, jer indirektno to bi trebalo

pomoći većem postotku usklađivanja mirovina i po sadašnjoj formuli koja je nepovoljna za njih, jer u startu smanjuje njihovu kupovnu moć. Ipak, zar nije dovoljno Plenkovićevoj vladi pogledati kretanje tog udjela mirovina u plaćama i shvatiti ozbiljnost zahtjeva Sindikata i Matice umirovljenika za promjenu formule za usklađivanje mirovina od omjera 70 spram 30 posto povoljnijeg indeksa rasta plaća ili cijena, na stopostotni povoljniji indeks? To svakako ne bi bitno riješilo problem siromaštva starijih, ali bi ga djelimično zaustavilo.

Dok je saga o udjelu prosječne mirovine u prosječnoj plaći od 75,3 posto u 1990. godini na razini bajke i spleta posebnih okolnosti, činjenica je da je početkom devedesetih godina prosječna mirovina vrijedila oko pola prosječne plaće, da bi npr. 2001. pala na 44,6 posto. Godine 2010. iznosi 40,5 posto, što je iznos oko kojega oscilira sve do 2016. I, gle, baš tada kada na vlast dolazi Plenkovićevo vlada kojoj su puna usta povećanih mirovina, relativna vrijednost mirovine pada na 39,7 posto.

Da se tu zadržala, bilo bi još nekako, no ona ubrzano klizi dalje, iz godine u godinu, pa tako 2020. klizne na 37,95 posto, a već sljedeće godine na samo 37,13 posto.

S najnovijim usklađenjem od 2,24 posto koje će umirovljenici dobiti u travnju ove godine, ostatak će daleko od brzine rasta plaća. Nije pomoglo ni što je mirovinski fond odtarećen velikim brojem umrlih starica i staraca uslijed pandemije korone pa je ostalo prostora za neke povišice, ne pomaže ni što bi svaka pametna vlada trebala voditi računa o glasačkoj mašineriji starije populacije koje je sada 22,3 posto. Zato im valja poručiti: tko je pametan i želi dobiti sljedeće izbore, pokušat će se umiliti starijim glasačima. Povit će mirovine za barem deset posto i poboljšati formulu usklađivanja. Ili neće dobiti izbore.

Jasna A. Petrović

Cijene hrane rastu za 20 posto!?

Posljednje usklađivanje mirovina od 2,24 posto ne pomaže hrvatskim umirovljenicima da pretrpe inflacijski udar na njihove novčanike. Naime, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, cijena hrane i bezalkoholnih pića u siječnju 2022. godine u odnosu na prosinac 2021. godine veća je za čak 2,9 posto. Još su alarmantniji podaci za godišnju razinu, pa su tako od veljače 2021. do siječnja ove godine cijene hrane porasle za čak 9,4 posto. Mirovine su u posljednja dva usklađivanja rasle tek 4,7 posto, pa je očigledno kako hrvatski umirovljenici žive lošije nego prije godinu dana.

Hrana najbitnija stavka

Namjerno pišemo o cijeni hrane, jer je ona najveća potrošačka stavka prosječnog umirovljenika. Jer kad bi gledali statistički indeks potrošačkih cijena, koji obuhvaća 12 različitih kategorija, tada bi inflacija od prosinca prošle do siječnja ove godine iznosila samo 0,3 posto. Naime, kategorija odjeće i obuće doživjela je pad od čak 12,9 posto što je „popeglalo“ inflaciju, no realno je da prosječan umirovljenik troši jako malo ili ništa na novu odjeću i obuću. Od preostalih 11 kategorija samo je još jedna doživjela pad cijena, i to komunikacija za 0,8 posto, sve druge su rasle.

I u 12-mjesečnom rasponu službena inflacija iznosila je samo 5,7 posto, što je puno manje od stvarnog rasta cijena hrane, što samo ukazuje na to da indeks potrošačkih cijena kao jedan od dva elementa (uz rast plaća) formule za izračun usklađivanja mirovina ne prati realan rast troškova većine umirovljenika. SUH je zajedno s Maticom već krajem prošle godine tražio da se promijeni i formula za usklađivanje mirovina, koja bi pratila rast cijena ili rast plaća u stopostotnom iznosu, a upravo zbog sve većeg siromašnja umirovljenika još je zatraženo i da onima koji imaju mirovine do 2.000 kuna se one usklađuju u visini 120 posto povoljnijeg indeksa rasta, a onima između 2.000 kuna i 4.000 kuna za 110 posto.

Inflaciji nema kraja

Umirovljeničke udruge su na tu svoju inicijativu dobile negativan odgovor od Ministarstva rada uz objašnjenje kako bi novi izračun ugrozio državni proračun. Ovako ostaju ugroženi umirovljenici, kojih je što zbog korone, što zbog sve većeg siromaštva i narušenog zdravlja sve manje.

Vlada je ipak nakon osjetne inflacije u ovoj godini uvela niz mjera kako bi pomogla ugroženim građanima, no jasno je da to neće biti dovoljno. Pogotovo nakon što je krenula ruska invazija na Ukrajinu 24. veljače ove godine, a koja će sa sobom sigurno donijeti još veću inflaciju. Naime, cijene nafte i plina rastu i nitko ne zna gdje je krajnja granica rasta.

K tome, na cijene namirnica neće utjecati samo cijene energenata, već i činjenica da je Rusija najveći svjetski izvoznik pšenice, a Ukrajina peta. Postoji zabrinutost kako Ukrajina neće moći ubrati usjeve tijekom potencijalno

dugotrajnog sukoba, a postoji i neizvjesnost oko izvoza ruske hrane. Obje zemlje osiguravaju 19 posto svjetske ponude ječma, 14 posto pšenice i četiri posto kukuruza, što je više od jedne trećine svjetskog izvoza žitarica.

Hrvatska proizvodi dvostruko više pšenice i kukuruza nego što joj je potrebno, pa nam, ako Vlada ograniči izvoz, neće prijetiti nestašica žitarica. Najviše će stradati najsiromašnije zemlje, koje su ovisne o žitu iz Rusije i Ukrajine, i to afričke zemlje i Bliskog istoka, kojima prijeti nestašica, a time i glad, pa UN procjenjuje da će novih osam do 13 milijuna ljudi biti pothranjeno zbog rata u Ukrajini.

Prijete nestašice

No, ako će hrvatskim umirovljenicima i biti dovoljno kruha na policama jer kod nas navodno ne bi trebalo biti nestašice tog proizvoda, to ne znači da im neće također prijetiti glad. Naime, ono što zabrinjava je porast cijene žita. Cijena pšenice već je sad 50 posto viša na najvažnijoj svjetskoj poljoprivrednoj burzi u Chicagu nego prije napada Rusije na Ukrajinu. UN-ova agencija za hranu kaže kako će rat u Ukrajini povećati cijenu hrane od osam do čak 20 posto. Treba li pokrenuti neke preventivne mjere kako ne bi došlo do nestašica i praznih polica u prodavaonicama? Srbija je objavila da zabranjuje izvoz pšenice, kukuruza, brašna i jestivog ulja, a Mađarska izvoz svih žitarica. Bugarska je također objavila da će povećati rezerve žita i da bi mogla ograničiti izvoz dok ne nabavi planirane zalihe. No, niti takve mjere neće biti dovoljne sve dok se ne povećaju mirovine i zaustavi njihovo realno opadanje.

Sa sve nižim mirovinama u odnosu na troškove hrane, hrvatski umirovljenici morat će još više stegnuti remen. I čekati one na vlasti da se konačno smiluju i prihvate inicijativu umirovljeničkih udruga za pravednijom formulom usklađivanja mirovina. Ili će ipak prije dočekati smrt?

Igor Knežević

Prestari profesor od 65 godina?

Profesori matematike i fizike iz bjelovarske Tehničke škole otišli su 2020. godine u mirovinu, jer su napunili 65 godina života. Iako je prema političkim istupima premijera i ministara općeprihvaćeno stajalište da treba omogućiti, pa čak i nagrađivati, rad dulji od 65 godina, u stvarnosti to nije tako, jer su različiti zakoni u suprotnosti.

Tako je bjelovarski umirovljeni matematičar Vojislav Kranželić, uz svoju skromnu prosvjetarsku mirovinu, odlučio s navršениh 66 godina života, javiti se na natječaj i zaposliti se u svojoj „staroj“ školi na pola radnog vremena kao profesor matematike. Sve je prošlo dobro jer je bio jedini koji se javio na natječaj, a da je ispunjavao uvjete. Tako je 3. listopada 2019. sklopio ugovor o radu na pola radnog vremena i počeo raditi na zadovoljstvo obje strane. Kad, gle, Rješenjem Prosvjetne inspekcije KLASA:UP/I-600-04/20-03/00023, URBROJ:533-07-20-0002, od 13. srpnja 2020. Tehničkoj školi je naloženo da mora prekinuti taj radni odnos, što je i učinjeno s 29. srpnja 2020. Ravnatelj je čak kažnjen zbog zapošljavanja njega i profesora fizike, isto tako umirovljenog i starijeg od 65 godina.

Prosvjetna inspekcija kao „zakonodavac“

Tehnička škola Bjelovar raspisala je natječaj za radno mjesto profesora matematike i školske godine 2020./21., na koji se ponovno javio samo profesor Kranželić, ali kako je službeno tumačenje Prosvjetne inspekcije u srednjim školama da se ne može raditi poslije navršene 65. godine, tako je i to radno mjesto ostalo nepopunjeno, a na mjesto nastavnika fizike primljena je nestručna osoba.

Sada već ozbiljno razliučeni profesor Kranželić je 8. rujna 2020. uputio dopis pravnoj službi Ministarstva znanosti i obrazovanja s upitom o dvojbenom stajalištu inspekcije, ali mu je samo telefonski „objašnjeno“ da ne može raditi, jer je za to nadležan Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi kao „lex specialis“, koji izričito ne dopušta rad starijih od 65 godina. Uporni Kranželić je 2021. godine podnio molbu za rad u Komerrijalnoj i trgovačkoj školi Bjelovar, ali je odbijen iz istog razloga, dok je zaposlena nestručna osoba.

Posve je jasno da je riječ o suludom nesuglasju hrvatskih zakona jer teme-

ljem članka 99. Zakona o mirovinskom osiguranju svi umirovljenici, osim stototnih invalida, imaju pravo na rad do pola radnog vremena, a policijski i vojni umirovljenici čak i u punom radnom vremenu.

Ministar Fuchs ima 69 godina!

Kranželić je konačno 18. veljače 2022. godine, na ponovljeni upit iz prosinca 2021., dobio odgovor Ministarstva znanosti i obrazovanja potpisan glavom i bradom od strane ministra Radovana Fuchsa, a koji mu odgovara kako svi stariji od 65 godina i s radnim stažem od najmanje 15 godina ne mogu nastaviti ili ponovno raditi u toj djelatnosti. Izgleda da ministar ne gleda što potpisuje, jer valjda ne bi potpisao takvo pismo koje reinterpreтира i dokida druge temeljne zakone poput Zakona o mirovinskom osiguranju i Zakona o radu. K tome, zar nije neobično da takav odgovor Kranželiću potpisuje čovjek koji uskoro puni 69 godina i najnormalnije radi?!

Umirovljeničkoj udruzi Sindikat umirovljenika Hrvatske u više navrata obratili su se i drugi članovi s upitom zbog nemogućnosti rada umirovljenih profesora/nastavnika/učitelja i drugih u toj djelatnosti, i to unatoč općepoznatom manjku učiteljskog i profesorskog kadra, pa je stoga 3. ožujka 2022. upućena inicijativa za hitnu izmjenu/brisanje članka 112. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi kojim je narušena ravnopravnost građana i zapriječeno zakonom određeno pravo umirovljenika na rad.

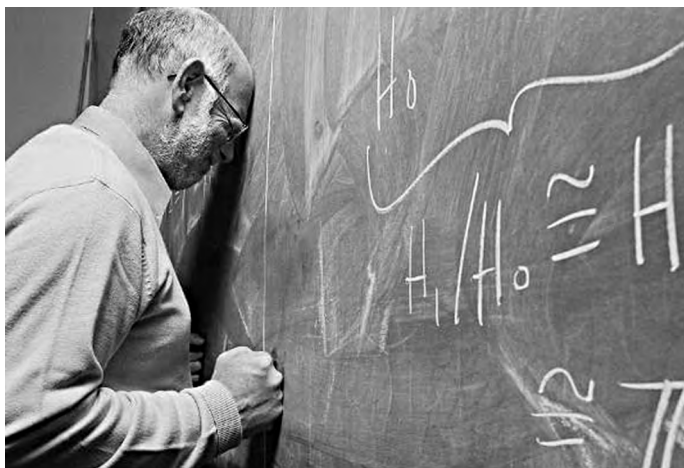
Naime, Zakon o radu temeljni je zakon kojim se reguliraju radni odnosi zaposlenika i poslodavaca, a on u članku 1. propisuje da se njime uređuju radni odnosi u Republici Hrvatskoj, dok je Zakon o mirovinskom osiguranju temeljni zakon koji propisuje prava iz mirovinskog osiguranja te prava umirovljenika, pa između ostalog

i pravo na rad do polovice punog radnog vremena.

Slijedi ocjena ustavnosti?

SUH smatra da su važeći propisi u Republici Hrvatskoj jasno regulirali rad umirovljenicima do polovice radnog vremena, bez obustave isplate mirovine (nekim kategorijama umirovljenika čak i šira prava) te su to regulirali zakonima u čiju to nadležnost spada i koji se moraju primjenjivati na sve umirovljenike i sve takve radne odnose.

SUH također smatra da zbog nedovolj-

no jasno formuliranih odredaba članka 112. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi dolazi do problema i pogrešne primjene, što u konačnici šteti i samom obrazovnom sustavu koji u situaciji nedostatka stručnih kadrova ne može niti zadržati kadrove koji su voljni raditi na pola radnog vremena ili zaposliti nove umirovljene profesore.

Zbog svega navedenog, kao udruga koja zastupa interese umirovljenika i starijih osoba, SUH je predložio žurnu izmjenu i dopunu potrebnih zakonskih odredaba Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi i njihovo usklađivanje s odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju i Zakona o radu, što će zasigurno koristiti i cijelom obrazovnom sustavu, te će otkloniti diskriminaciju i nejednako postupanje u ostvarivanju zakonom priznatih prava umirovljenika na rad do polovice radnog vremena. U protivnom će Sindikat umirovljenika Hrvatske podnijeti zahtjev Ustavnom sudu za ocjenu ustavnosti spomenutog spornog članka.

Jasna A. Petrović

Radnici i umirovljenici uvijek su n

Mladen Novosel je predsjednik Saveza samostalnih sindikata Hrvatske od 2010. godine i upravo provodi treći mandat kraju. Danas 55-ogodišnjak je po povratku 1993. iz Domovinskog rata organizirao svoj prvi štrajk u daruvarskom Dalitu, a potom je izabran i za regionalnog povjerenika Sindikata metalaca. Svoj sindikalni put nastavio je u središnjici SSSH-a.

- *Na čelu ste najjače hrvatske sindikalne središnjice, a Sindikat umirovljenika Hrvatske je udruženi sindikat od srpnja 1993. godine, koji sa svojih desetak tisuća umirovljeničkih obitelji čini značajnu potporu svojoj sindikalnoj središnjici, osobito u prosvjednim akcijama, inicijativama za referendum i brojnim drugim prilikama. U zapadnoeuropskim sindikatima postoji čvrsta povezanost sindikata umirovljenih i aktivnih radnika u organiziranju zajedničkih akcija. Koliko osobno podržavate takav nastavak sindikalnog organiziranja radnika po odlasku u mirovinu? Koliko je važna sindikalna organiziranost „od kolijevke do groba“?*

Savez samostalnih sindikata Hrvatske jedina je hrvatska središnjica koja organizira umirovljene radnike kroz Sindikat umirovljenika Hrvatske koji je u našem članstvu gotovo od samoga osnutka SSSH, te daje važan proaktivan, provokativan i odgovoran doprinos našem radu i aktivnostima, osobito prosvjedima. Zaštita i unapređenje prava i interesa umirovljenika naša je zadaća i vrijednost ugrađena i u naše temeljne dokumente. Iz tog se razloga SSSH snažno zalaže i za jačanje položaja i prava sindikalnih struktura i organizacija umirovljenika i na europskoj razini, kako bi bili uspješniji u zalaganju za specifične interese i prava umirovljenika i umirovljenica, osobito na području socijalne zaštite, te borbe protiv socijalne isključenosti i siromaštva.

Podrška umirovljenicima

Podrška SSSH i moja osobna sindikalnom organiziranju umirovljenih radnika je neupitna. Čvrsto smo opredijeljeni za međugeneracijsku solidarnost, koja se na najbolji način očitovala u često podršci umirovljenika zahtjevima naših mladih članova, i obratno, u podršci mladih zahtjevima umirovljenika. Također, znanje, iskustvo i sindikalna kultura naših starijih članica i članova pridonose jačanju sindikalnoga pokreta i zajedništva koje je u njegovim temeljima. Brojna prava koja današnji aktivni radnici imaju rezultat su borbe upravo naših umirovljenih kolegica i kolega. Oni su izgradili i nastavljaju graditi sindikalni pokret – to su uspjesi koje trebamo poštovati i na kojima trebamo graditi naš daljnji put. A da bi na tom putu bili uspješniji, presudna je snažna sindikalna organiziranost – a to znači velik broj članova sindikata, njihova informiranost, organiziranost i spremnost sudjelovanja u zajedničkim akcijama – svih radnica i radnika, neovisno o dobi.

- *Inicijative SUH-a često dobivaju prostor na web stranici Središnjice i u glasilu „Sindikalne akcije“, pa je to na neki način indirektna podrška SUH-ovoj borbi za poboljšanje položaja umirovljenika. Kako ocjenjujete zajednički „suživot“ i suradnju SSSH i SUH-a?*

Mislim da je naša suradnja primjerena, važna i obostrano korisna, iako uvijek postoji prostor za daljnji napredak. Naravno da je položaj SUH-a i njegovih članova dijelom specifičan, i da zato SUH manje sudjeluje u pojedinim aktivnostima koje su umirovljenicima i njihovim položajem nisu izravno povezane, no u svim velikim akcijama na nacionalnoj razini, neovisno radilo se o mirovinskoj reformi ili Zakonu o radu, o prosvjedima ili prikupljanju potpisa, SUH i njegovi aktivisti uvijek daju značajan i itekako vidljiv doprinos, što iznimno cijenimo. Isto tako, kad god je potrebno SSSH pruža konkretnu potporu aktivnostima SUH-a, kao što to činimo i u slučaju svih ostalih udruženih sindikata.

Uvijek smo posebno intenzivno surađivali u važnim pitanjima kod kojih se dotiču interesi zaposlenih i umirovljenika, od kojih je naravno najvidljiviji primjer mirovinska reforma, gdje nam je SUH-ova ekspertiza i dubinsko poznavanje sustava puno pomoglo u kreiranju zajedničkih stavova i akcija na razini središnjice.

Pravo na dostojanstven život

- *Pred nama su teška socijalna i ekonomska vremena, koja će svakako ostaviti duboke posljedice na standard radnika, ali još više i umirovljenika, vaših dojučerašnjih članova koji su plaćali ne tako nisku sindikalnu članarinu?*

U kriznim vremenima oni koji žive od svog rada, neovisno o tome je li taj rad sadašnji ili prošli kao u slučaju umirovljenika, uvijek su na istoj strani i nažalost najpogođeniji socijalnim posljedicama. SSSH svaku krizu nastoji sagledati sistemski, jasno razlikovati što imamo pravo i moramo tražiti od države, a za što se moramo izboriti kroz kolektivne pregovore i druge oblike odnosa s poslodavcima.

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br.

532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilu SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

a istoj strani

U zahtjevima koje upućujemo državi uvijek vodimo računa o cjelokupnoj socijalnoj politici i posebno o položaju umirovljenika. U ovom je trenutku teško reći koliko daleko će trenutna kriza otići i koliko će cijenu platiti radnici i umirovljenici, ali sigurno je da ćemo i u ovim uvjetima nastaviti inzistirati na onome što govorimo već godinama – Hrvatska je danas, uza sve probleme koje imamo, dovoljno razvijeno i bogato društvo da može i mora osigurati svim svojim građanima određeni minimum dostojanstvenog života u starosti.

Sve niže mirovine

- **Kako ocjenjujete položaj umirovljenih radnika u Hrvatskoj s obzirom da stopa rizika od siromaštva i socijalne isključenosti za starije od 65 godina iznosi 33,8 posto, a udjel prosječne ožujске mirovine u prosječnoj plaći samo 36,99 posto, a da je čak 62 posto svih mirovina ispod hrvatske linije siromaštva za 2020.?**

Nitko ne može reći da je položaj umirovljenih radnika u Hrvatskoj dobar, niti treba biti zadovoljan s visinom mirovina. Poseban je problem što se iza ovih sumarnih podataka kriju još gori trendovi – svaka nova generacija umirovljenika ima sve niže mirovine, što je rezultat postupnog snižavanja razine mirovinskih prava tijekom posljednjih 20-ak godina, ali i toga da na izračun mirovina sve manje utječu razine plaća iz vremena kad su razlike u plaćama bile manje, a razdoblja nezaposlenosti rjeđa.

Snižavanje razine mirovinskih prava opravdava se stanjem financija mirovinskog sustava, a pritom se prešućuje da su ga u sadašnje financijsko stanje velikim dijelom doveli uvođenje drugog stupa i „guranje“ u njega mirovina po posebnim propisima, koje se ni ne bi trebale financirati iz mirovinskih doprinosa.

Drugi stup ne drži vodu

- **Mirovine rastu daleko sporije od plaća, ali umirovljenici to podržavaju jer bez rasta plaća nema razvoja društva, kao niti rasta mirovina i kroz usklađivanje. Da li podržavate zahtjeve SUH-a da se mirovine usklađuju po novoj formuli u kojoj bi se usklađivanje provodilo temeljem rasta povoljnijeg indeksa, rasta cijena ili rasta plaća u stopostotnom iznosu? SUH je tome dodao da bi mirovine ispod 2.000 kuna trebalo usklađivati u 120-postotnom iznosu, a mirovine od 2.000 do 4.000 kuna sa 110 posto.**

Nepovoljne i nepravedne formule usklađivanja mirovina također su jedan od važnih razloga opadanja njihove realne vrijednosti i posljedično velike stope rizika od siromaštva među umirovljenicima. SUH-ovi zahtjevi za pravednijom formulom su u tom smislu sasvim opravdani. Važno je pritom reći da su plaće i mirovine neraskidivo povezane.

Iako nam se već 20-ak godina prodaje priča o tzv. individualnoj štednji u drugom stupu koja bi trebala riješiti demografske probleme mirovinskog sustava, to jednostavno ne drži vodu. Sudbinu umirovljenika nije moguće na taj način umjetno odvojiti od sudbine cijelog društva i onih koji rade i stvaraju novu vrijednost. Stoga je svaka borba za povećanje plaća, i naravno također za pravilan obračun i uplatu doprinosa na zarade radnika, ujedno i borba za bolje mirovine, kako sadašnjih tako i budućih umirovljenika.

Rad kao izbor, a ne nužda

- **Svojedobno kad se Zakonom o mirovinskom osiguranju uvodila mogućnost rada do pola radnog vremena za**

umirovljenike, a uz zadržavanje pola mirovine, SSSH, a osobito druge sindikalne središnjice, negativno su reagirale i protivile se takvom rješenju. Vi svakako znate da je prosjek zaposlenih umirovljenika u EU čak 20 posto, dok je u Hrvatskoj manje od dva posto. Da li je vaše stajalište sada drukčije?

Model parcijalnog umirovljenja, odnosno pola rada i pola mirovine, SSSH je uvijek podržavao. Ono čemu smo se protivili i u tom smo stavu i dalje dosljedni, jest model u kojem možete raditi i nastaviti primati punu mirovinu. Ne protivimo se radu umirovljenika, posebno ne u situaciji kad u Hrvatskoj ionako nedostaje radnika, ali taj rad ne smije stvarati poticaje poslodavcima za snižavanjem razine plaća i substituciju zaposlenih radnika umirovljenicima.

Imam razumijevanja za individualni položaj umirovljenika s niskim mirovinama koji od njih teško mogu preživjeti, ali ovo pitanje se mora sagledavati iz perspektive ukupnog učinka na tržište rada i mirovinski sustav. Ono za što se moramo zalagati je povećanje najnižih mirovina i mogućnost rada umirovljenika vođena osobnim izborom, a ne egzistencijalnom nužnosti. Nažalost, naša država, umjesto da teži povećanju minimalnih mirovina i na primjeren način potiče rad onih umirovljenika koji to žele i mogu, pokušava poslati upravo suprotnu poruku – s mirovinskog sustava se skida odgovornost za osiguranje dostojanstvene starosti, a umirovljenicima šalje poruku da moraju raditi kako bi uopće mogli preživjeti.

- **SSSH i druge središnjice su bili vrlo uspješni u borbi za povišenje minimalne plaće. Ne mislite da bi se, suglasno sa Socijalnom poveljom EU-a trebalo, umjesto instituta najniže mirovine, uvesti model minimalne mirovine zasnovan na zajedničkom obrascu?**

Podržavamo minimalne mirovine

Čini mi se da oba instituta mogu imati svoju svrhu, i institut najniže mirovine po godini staža, i institut minimalne mirovine gledane u apsolutnom iznosu. Ključ je dobrog mirovinskog sustava primjereno balansirati element solidarnosti i učinak visine plaće na visinu mirovine. Generalni problem našeg sustava, a zbog kojeg je teško to učiniti, je opća niska razina mirovina. To najbolje pokazuje činjenica da većina onih koji danas odlaze u mirovinu potpada pod institut najniže mirovine, odnosno da im formula izračuna mirovine daje rezultat koji je ispod razine najniže mirovine po godini staža. To je zapravo na neki način slično situaciji u kojoj većina radnika u nekoj zemlji radi za minimalnu plaću, što bismo svakako smatrali društveno štetnim i neprihvatljivim.

- **Što biste poručili umirovljenicima?**

Prije svega želio bih da maksimalno „opterete“ mirovinski sustav sa duljinom godina primanja mirovina, i to što je više moguće zdravim i zadovoljnijim životom. Naravno, takvo „zadovoljstvo umirovljenika“ ne mogu ostvariti klasične mirovinske reforme kakve su poduzimale gotovo sve prethodne vlade, već promjena svijesti društva da su umirovljenici vrijednost koja mora imati dostojanstven život, a ne samo glasačka mašinerija za parlamentarne i ostale izborne aktivnosti.

Trenutno programsko usmjerenje SSSH, „Rad po mjeri čovjeka“ uz suradnju sa SUH-om u narednom razdoblju možemo i trebamo proširiti i na primjerice, „Život u mirovini po mjeri čovjeka“. Neosporno je da naši umirovljenici zaslužuju imati standard kao većina umirovljenika u članicama EU, no za to se moramo zajedno izboriti, i SSSH će sigurno biti predvodnik te borbe.

Jasna A. Petrović

Novi dodatak za umirovljenike – isti problemi

Sindikatu umirovljenika Hrvatske javio se zagrebački umirovljenik Željko R. iz Zagreba, koji je zbog svoje niske mirovine primoran raditi do polovice radnog vremena kao zaštitar. Zabrinut je zbog silnih poskupljenja te je pitao hoće li dobiti jednokratni energetske dodatak na mirovinu kojeg je Vlada propisala u ožujku ove godine, a koji je kopija prošlogodišnjeg solidarnog Covid dodatka. Naime, prošle godine zbog činjenice da je bio zaposlen Željko nije dobio taj dodatak, unatoč tomu što mu je zbroj plaće i mirovine bio malo veći od 3.000 kuna.

Željko je tako ostao bez 400 kuna pomoći, što je veliki apsurd, jer je upravo zbog očajno niske mirovine od 1.500 kuna bio primoran se zaposliti kako bi mogao preživljavati. Tijekom prošle godine SUH-u se javilo na desetke osoba s istim problemom, te je to bio jedan od razloga zašto je SUH zajedno s Maticom 23. rujna 2021. uputio Vladi RH i ministarstvu rada zahtjev za otvaranjem trećeg roka za isplatu solidarnog Covid dodatka. Vlada je na kraju i otvorila treći rok za isplatu, ali prije svega jer je čak 10.000 osoba u tom novom roku dobilo covid dodatak jer ranije nisu dostavili dokaz o visini inozemne mirovine ili dali izjavu da unatoč radu u inozemstvu ne primaju nikakvu stranu mirovinu.

No, nova odluka Vlade o isplati „energetskog dodatka“ nije promijenila ništa za Željka i njemu slične slučajeve. Porastom inflacije Vlada je pohvalno brzo reagirala i snizila PDV na određene proizvode, no pomalo je i „ad hoc“ reagirala, ne uvažavajući

upozorenja umirovljeničkih udruga, te se ponovio apsurd. Tako su birokratski činovnici samo prekopirali prošlogodišnji solidarni Covid dodatak, u kojem će se „jednokratno novčano primanje isplatiti korisnicima mirovine... ako im ukupno mjesečno mirovinsko primanje isplaćeno u RH... ne prelazi iznos od 4.000,00 kuna i koji nisu zaposleni, odnosno ne obavljaju djelatnost na temelju koje postoji obveza osiguranja“.

Uz malo truda i volje mogla se ubaciti rečenica ili članak u kojem piše da će se energetske dodatak isplatiti i svim zaposlenim umirovljenicima do pola radnog vremena čiji zbroj mirovine i plaće ne prelazi 4.000,00 kuna, uz dostavu dokaza o visini plaće.

Nisu to jedini apsurdi, SUH je dobio brojne pozive nezadovoljnih hrvatskih građana koji su ostvarili mirovine isključivo u inozemstvu, i žive preko 20 godina u Hrvatskoj i tu troše novac, ali nisu dobili niti solidarni covid dodatak, niti će sad dobiti energetske dodatak. Tu je i slučaj Milke Kutije, koja je zbog birokracije i svog neznanja ostala bez najvišeg iznosa solidarnog covid dodatka od 1.200 kuna jer joj je promjenom zakona osobna iskaznica postala nevažeća, iako je više od 25 godina živjela na istoj adresi i tamo uredno dobivala mirovinu.

Na kraju je umrla, ne dočekavši taj dodatak, a i poslije njezine smrti SUH se borio da joj se on isplati, odnosno njezinim sinovima, kako bi se zadovoljila pravda. SUH-ov zahtjev podržala je i Pučka pravobraniteljica, no vladajuća birokracija je rekla NE.

Igor Knežević

ZAGREBAČKA BANKA ŠUTI

Premale brojke za stare oči

Zagrebačka banka d.d. je krajem 2021. godine odlučila razveseliti svoje klijente dizajnerskim izgledom stranica Internet bankarstva. Već prvi dan su u Sindikat umirovljenika stigla tri poziva kojima su nas članovi upozorili na premale brojke na prvoj stranici za prijavu, smatrajući da je banka trebala voditi računa o veličini i vidljivosti brojki.

Provjera je izvršena i doista na gotovo praznoj stranici na ekranu mobitela brojke za šifru za ulazak na stranice su zbijene u donji dio, tako da ih dio starijih može vidjeti tek s – povećalom. Sindikat je odmah 2. prosinca 2021. uputio dopis Zagrebačkoj banci s „ozbiljnom primjedbom što su bitno promijenili nove stranice internet bankarstva, na način da su jako smanjili veličinu brojeva i slova, ne vodeći računa o potrebama i mogućnostima starijih osoba“, koje su također njihovi klijenti. Sindikat je zatražio žurni odgovor o mogućnostima korekcije veličine brojaka i slova, te njihovoj vidljivosti, izrazivši nadu da će se pronaći rješenje koje će dokinuti takav oblik diskriminacije prema dobi. Stigao je odgovor kako je prigovor zaprimljen pod oznakom P-559162 te ćemo biti obaviješteni o rješenju.

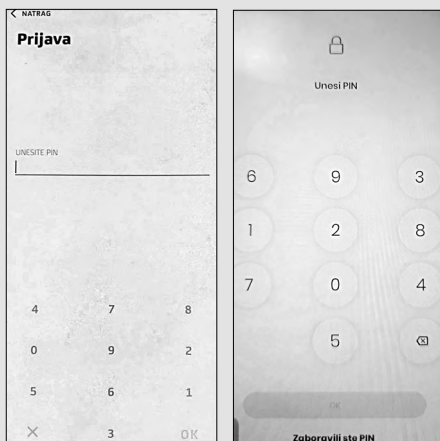
I, eto, 7. prosinca 2021. stiže odgovor ZABA-e kako uvažavaju prigovor i žao im je što nismo zadovoljni novom aplikacijom on-line bankarstva putem mobilne aplikacije (m-zaba). U odgovoru piše i ovo: „Svi vaši komentari su zabilježeni i svakako ćemo ih uzeti u obzir kod budućih unapređenja aplikacije. Doista nam je važno čuti mišljenje klijenata jer cilj je osigurati kvalitetan proizvod ili uslugu. Vezano uz veličinu teksta na koju ukazujete, trenutno radi-

mo na promjeni fonta kako bi tekst bio čitljiviji. Sigurna sam da ćemo budućim nadogradnjama poboljšati uslugu i da ćete u konačnici biti zadovoljni“, potpisala je Martina Egri, koordinatorica Kontakt centra.

I ništa od obećanja. Buhe od brojki treba dokučiti i ukucati, i uživati u bjelini okolnog prostora. Zagrebačku banku baš briga za probleme starijih klijenata jer su zaboravili da je u Hrvatskoj svaki peti stanovnik stariji od 65 godina. Možda bi trebali vidjeti kako su se u Španjolskoj umirovljenici pobunili protiv digitalizacije bankarskih usluga i prikupiti na peticiji 650 tisuća potpisa građana koji su ih podržali. Banke nisu ljubitelj negativne reklame pa su brže bolje poslušale bilo naroda. Kako je objavila španjolska vlada krajem veljače, banke će po novom imati više sluha za starije korisnike te će „stariji koji idu u bilo koju poslovnicu banke imati osoban i preferencijalan pristup s širom mogućnosti usluga na šalterima“, poručila je španjolska ministrica ekonomije Nadia Calvino.

Halo, ZABA, trebamo li i mi prikupljati potpise?

J. A. P.

Pogodite koja je prijavna stranica ZABA-e?

Jadrankin krizni poučak

Ako se pita vladajuće, hrvatski BDP raste iz godine u godinu, rastu plaće i mirovine, odnosno cjelokupni životni standard. Velika svjetska gospodarska kriza koja je počela u SAD-u 2007. godine, Hrvatsku je počela drmati godinu dana kasnije, a od 2009. godine smo jedna od rijetkih zemalja koja je šest godina imala negativne stope rasta BDP-a. Vlada na čelu s premijerkom Jadrankom Kosor 2009. godine izmjenom Zakona o doprinosima uvela je niz mjera koje su bitno oštetile umirovljeničku populaciju. Na dvije godine (2010.-2011.) zamrznuła je usklađivanje mirovina, a svi koji su imali mirovine od 3.000 do 6.000 kuna plaćali su dva posto tzv. kriznog poreza, a oni iznad 6.000 kuna četiri posto.

Opet diskriminacija

Šlag na kraju bilo je i plaćanje dodatnog zdravstvenog doprinosa. Za sve one koji su imali mirovinu nižu od prosječne neto plaće, država je preuzela obvezu plaćanja od jedana posto, no za sve one čija je mirovina bila veća od prosječne neto plaće za prvih osam mjeseci prethodne godine, uvedeno je da moraju plaćati tri posto dodatnog zdravstvenog doprinosa.

Dakako, odmah po stupanju na snagu tog zakona 2009. SUH je pokrenuo prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti u nadi da će Ustavni sud poništiti sve te štetne odluke za umirovljenike, no to se nije dogodilo. Objašnjenje suda je bilo da se tim umirovljenicima ne ugrožava životni standard!?

Ipak, pritiskom branitelja Vlada je odmah odustala od namjere da taj dio umirovljeničke populacije iz svog džepa plaća tri posto dodatnog zdravstvenog doprinosa. Branitelji su tako (p)ostali privilegirani, ovaj put u odnosu na umirovljenike koji su cijeli život uplaćivali visoke doprinose.

Hrvatska je 2015. godine po prvi put nakon šest godina imala pozitivnu stopu rasta BDP-a te se počela oporavljati od krize, a umirovljeničke udruge počele još jače lobirati da se ukine ta krizna odluka. Posljednjih godina umirovljenici su taj zahtjev ponavljali i na svim sjednicama Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, gdje uz njih sjede i predstavnici ministarstava i Vlade, no osim praznih obećanja kako će se taj problem riješiti, do dana današnjeg, odnosno 13 godina poslije, ta krizna mjera je i dalje na snazi, što je apsurdno. Osobito je nevjerovatno kako ministar financija Zdravko Marić već više od godine dana odbija primiti predstavnike umirovljeničkih udruga na razgovor o ovom pitanju.

Krivi obračun

Broj umirovljenika koji plaćaju tri posto dodatnog zdravstvenog doprinosa godišnje varira od 25.000 do 35.000, što

ovisi o usklađivanju mirovina, a država na ovaj način godišnje uprioni oko 75 milijuna kuna. No, još je bitnije naglasiti da se tih tri posto oduzima od cjelokupnog (bruto) iznosa mirovine, zbog čega je SUH više puta, a zadnji put u rujnu 2021. godine poslao inicijativu Vladi da se do njegovog ukidanja, doprinos obračunava isključivo na razliku iznad visine prosječne neto plaće.

Primjerice, prosječna neto plaća u prvih osam mjeseci 2021. godine iznosila je 7.086 kuna, netko tko ima mirovinu 7.286 kuna plaćao bi tri posto na tih 200 kuna razlike, a ne na cjelokupni iznos mirovine. S obzirom da nas vladajućí „ne vide i ne čuju“, SUH-u će uskoro u javnost izaći s protestnim pismom u vezi ove nepravedne zakonske odredbe.

I. Knežević

PREŽIVLJAVANJE UMIROVLJENIKA

Pod hitno vratiti minimalnu mirovinu

Pomalo nestvarno zvuči podatak da u posljednjih pet godina 40 posto svih novoumirovljenih prima najnižu mirovinu. Najniža mirovina je institut uveden 1.1.1999. godine koji je ozbiljno uzdrmao temelje egzistencije svih umirovljenika koji su otišli u mirovinu nakon tog datuma. Naime, tadašnji HDZ-ov ministar Joso Škara htio je uštedjeti na najranjivijima i najsiriromašnijima, pa je umjesto povoljnijeg instituta minimalne mirovine uveden ovaj koji već 23 godine nanosi veliku financijsku štetu umirovljenicima.

Danas je preostalo 10.000 korisnika minimalne mirovine koji su u mirovinu, dakle, otišli prema starom zakonu. Prosječan iznos njihove mirovine iznosi 2.972 kune, odnosno tik iznad linije siromaštva u Hrvatskoj. Za usporedbu, danas ima 276.000 korisnika najniže mirovine čija prosječna mirovina iznosi 1.791 kunu, odnosno gotovo 1.200 kuna manje od onih koji primaju minimalnu mirovinu. Razlika i nepravda je očita.

Najniža mirovina izračunava se formulom u kojoj se aktualna vrijednost mirovine (AVM) pomnoži s brojem godina radnog

staža. AVM sada iznosi 73,13 kunu, te primjerice umirovljenik koji prima najnižu mirovinu, a skupio je 15 godina staža i uplaćivao male doprinose dobit će mirovinu u iznosu od 1.096,95 kuna. Ili za 40 godina staža 2.845,20 kuna, a ako su otišli mlađi, oduzet će im se i penalizacija do dvanaest posto.

SUH zbog toga traži da se prekine ovakav način obračuna, i da se vrati institut minimalne mirovine. Tako u SUH-ovom programu rada piše da minimalna mirovina treba iznositi 40 posto minimalne bruto plaće kao osnova za prvih 15 godina radnog staža, a na to bi se za svaku dodatnu godinu staža dodavala vrijednost jednog AVM-a (aktualna vrijednost mirovine = 73,13 kune). Tako bi umirovljenik sa 15 godina staža dobio 1.875 kuna mirovinu, a onom sa 40 godina staža još bi se nadodalo 1.828,25 kuna (25x73,13) te bi mu mirovina ukupno iznosila 3.703,25 kuna ili oko 850 kuna više nego što sad dobiva.

Na taj način bi se spriječilo sve veće siromašenje umirovljenika i njihovo socijalno isključivanje te omogućio život dostojan čovjeka.

Potpuna solidarnost s ukrajinskim narodom!

Na sjednici Izvršnog odbora FERPA/ Europske federacije za umirovljenike i starije osobe, koja je održana online 9.-10. ožujka 2022. godine usvojena je Deklaracija „Ne ratu - Potpuna solidarnost s ukrajinskim narodom!“. Sindikat umirovljenika Hrvatske jedna je od najstarijih članica te europske umirovljeničke asocijacije i podržava ovu glasnu deklaraciju protiv invazije na Ukrajinu.

„FERPA, koja udružuje predstavnike 41 organizacije iz 21 europske zemlje, izrazila je svoju solidarnost s ukrajinskim narodom koji je žrtva rata koji je protiv njih pokrenut od strane predsjednika Putina.

FERPA najoštrije osuđuje rat koji vodi ruska vlada protiv Ukrajine kao neovisne države s demokratski izabranim predsjednikom, te osuđuje rat koji je uzrokom mnogih smrti i nanošenja

toliko patnje i zverstava stanovništvu, posebno prema ženama, djeci i starijim osobama, kršeći sva važeća međunarodna pravila. Mnogi civili kojima je pružena prilika spašavanja, bačeni su na puteve progonstva. FERPA poziva na uspostavljanje stvarnih „humanitarnih koridora“ kojima bi se omogućila evakuacija ozlijeđenih ili ranjivih ljudi.

Zajedno s Europskom konfederacijom sindikata i svima onima diljem Europe i svijeta koji se zalažu za demokraciju i pravo naroda na samoopredjeljenje, FERPA snažno apelira na čelnike Europske unije i sve vlade da učine sve što je moguće kako bi što je prije moguće stali na kraj ovom neopravdanom napadu i mobilizirali sve ljudske, financijske i medicinske resurse za olakšavanje patnje ukrajinskog naroda.

FERPA izražava svoju potpunu solidarnost s cijelim ukrajinskim narodom

i sa sindikatima te zemlje koji rade na obnovi mira riskirajući svoje živote svaki dan kako bi pomogli najranjivijim žrtvama ove besmislene invazije.

Izvršni odbor FERPA-e također poziva sve svoje organizacije da se mobiliziraju i sudjeluju, u skladu sa svojim mogućnostima i kapacitetima, u svim inicijativama koje se poduzimaju ili će biti poduzete u korist mira i naroda Ukrajine.

Mir, postizanje i održavanje mira, dio su genetskog koda Europske unije i dostignuća. Mir je jamstvo dobrobiti i skladnog razvoja naroda. Mir je neprocjenjiv. Ništa ne može opravdati preziranje mira.

Zbog toga FERPA poziva na mobiliziranje svih europskih vlada i čelnika te europske institucije i čelnika svih demokratskih zemalja svijeta da učine sve što je moguće da vrate i zajamče mir.

SUH OSUĐUJE AGRESIJU PUTINA

Solidarnost s umirovljenicima

Sindikat umirovljenika Hrvatske najoštrije osuđuje rusku agresiju na Ukrajinu i zagovara hitan prestanak ratnih aktivnosti, te uspostavu dijaloga i pregovora u okviru UN-a kako bi se spriječile daljnje ljudske žrtve i stradanja. SUH podržava stajališta FERPA-e i ETUC/Europske sindikalne konfederacije kako je taj rat prijet-

nja miru, stabilnosti i vrijednostima Europe i međunarodnoga poretka, ali i opstanku civilizacije.

Hrvatski umirovljenici dobro znaju što je rat i što znači biti žrtvom agresije, stoga izražavaju solidarnost s ukrajinskim narodom, radnicima i njihovim sindikatima, a osobito s umirovljenicima i svim starijim gra-

đanima Ukrajine čiji su životi ugroženi, a mnogi su i protjerani iz svojih domova.

SUH poziva hrvatsku vladu da nastavi s aktivnostima na potpori ukrajinskim izbjeglicama rata i pokaže svoje suosjećanje sa žrtvama bezosjećajnog rata koji snage Rusije i Bjelorusije vode na teritoriju Ukrajine.

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U OŽUJKU 2022.

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 24. veljače 2022. godine održana je redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) na kojoj je prihvaćeno Izvješće o poslovanju Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za 2021. godinu, kojeg prikazujemo u nastavku.

Izvješće o poslovanju Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za 2021. godinu (1. dio)

1. Uvod

Tijekom 2021. godine, nastavkom pandemije bolesti COVID-19 te utjecaja epidemioloških mjera na gospodarske aktivnosti dovelo je do toga da su se glavne stavke ukupnih prihoda HZZO-a (doprinosi i proračun) ostvarivale različitom dinamikom.

Naime, tijekom prvog kvartala, rast prihoda od doprinosa bio je manji od planiranih, a troškovi povećanog obujma testiranja, nabave cjepiva i provođenje cijepljenja uz troškove liječenja i privremene nesposobnosti odnosno spriječenosti za rad zbog bolesti COVID-19 dovelo je u poziciju HZZO da zaostaje s plaćanjem dospjelih obveza za lijekove izdane na recepte.

Iako je zbog dobre turističke sezone rast prihoda od doprinosa do kraja godine povećan i ostvaren iznad planiranog iznosa, to nije bilo dovoljno za podmirenje obveza za lijekove koji se izdaju na recepte u zakonskim rokovima dospjeća.

Pored toga, višegodišnji problemi u poslovanju bolničkih zdravstvenih ustanova dodatno su pogoršani, tako da je preraspodjelom unutar državnog

proračuna te kroz dvije izmjene i dopune financijskog plana (u lipnju i studenom) Ministarstvo financija doznačilo dodatna sredstva iz proračuna za podmirenje obveza HZZO-a za lijekove na recepte te preko HZZO-a doznačilo dodatna sredstva i bolničkim zdravstvenim ustanovama za pokriće dospjelih obveza za lijekove i potrošni medicinski materijal u cilju normalizacije funkcioniranja zdravstvenog sustava.

U ovom Izvješću prikazani su značajniji pokazatelji financijskog poslovanja HZZO-a potkrijepljeni naturalnim pokazateljima za zdravstvenu zaštitu i privremenu nesposobnost odnosno spriječenost za rad u 2021. godini.

2. Osigurane osobe

Prema podacima iz evidencije osiguranih osoba HZZO-a i dalje se nastavlja trend smanjenja ukupnog broja osiguranih osoba. Tako je tijekom 2021. evidentiran prosječan broj od 4.148.091 osiguranika, što je 0,33% ili 13.537 osoba manje nego u istom razdoblju prethodne godine, kada je prosječno evidentirano njih 4.161.628.

Nakon kratkotrajnog pada broja aktivnih osiguranika u prethodnoj godini zbog smanjenja gospodarskih aktivnosti uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19, u 2021. godini, trend rasta broja aktivnih osiguranika ponovno se nastavlja.

Naime, iako pandemija bolesti COVID-19 još traje i broj zaraženih je bio veći, posebice u prvom i zadnjem kvartalu, uz propisane epidemiološke mjere, procjepljivanjem stanovništva i turističkom sezonom iznad svih očekivanja (gotovo na razini 2019.) došlo je do značajnog rasta gospodarskih aktivnosti što je rezultiralo rastom BDP-a, a time i broja zaposlenih osoba. Tako je broj aktivnih osiguranika veći u odnosu na 2020. godinu 2,41%, odnosno evidentirano je 37.898 više zaposlenih osoba.

U strukturi broja aktivnih osiguranika 757.717 ili 46,97% čine žene, a 855.372 ili 53,03% čine muškarci. Zanimljivo je napomenuti vezano uz strukturu

IZ SADRŽAJA:

- Izvješće o poslovanju HZZO-a za 2021. godinu (1. dio)
- Trend smanjenja osiguranih osoba

zaposlenih osoba po spolu da je u ukupnom broju, broj zaposlenih žena povećan za 19.631, a muškaraca za 18.267 u odnosu na prethodnu godinu.

Nadalje, evidentirano je 1.051.358 umirovljenika, što je 0,72% ili čak 7.587 osoba manje u odnosu na prethodnu godinu kada je evidentirano 1.058.945 umirovljenika. Nažalost, na smanjenje broja umirovljenika značajan utjecaj imala je i bolest COVID-19 koja je posebno ugrozila stariju populaciju.

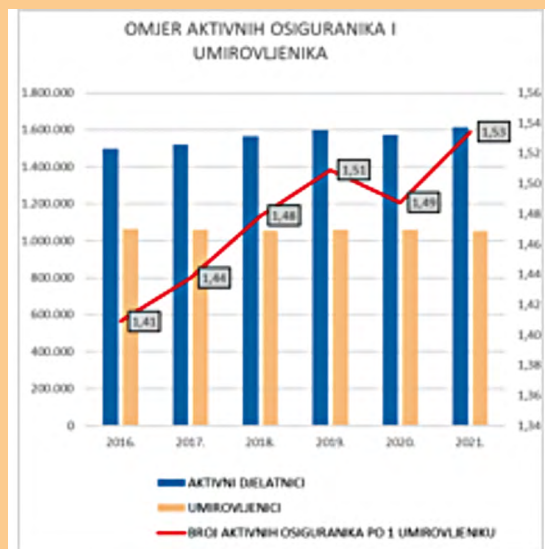
U 2021. godini evidentirane su 1.113.793 osobe kategorije ostalih osiguranih osoba koje su status u obveznom zdravstvenom osiguranju ostvarile po različitim osnovama osiguranja koje čine nezaposleni, djeca do navršene 18. godine, učenici srednjih škola i studenti na redovnom školovanju, osobe nesposobne za samostalan život i drugi.

U strukturi osiguranih osoba, aktivni radnici čine 38,89%, umirovljenici 25,34%, poljoprivrednici 0,22%, članovi obitelji 8,70% te ostale osigurane osobe 26,85%.

Od ukupnog broja osiguranih osoba (4.148.091), nositelji osiguranja čine 91,30% ili 3.787.330 osoba, dok članovi obitelji čine 8,70% ili 360.761 osoba. Tako je uz 1.613.090 aktivnih radnika prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja ostvarilo i 240.671 član njihovih obitelji što je 14,92% aktivnih radnika. Uz 1.051.358 umirovljenika, evidentirano je 68.849 članova obitelji ili 6,55%.

Već spomenutim povećanjem broja aktivnih osiguranika i smanjenjem broja umirovljenika nešto je povoljniji omjer broja zaposlenih po umirovljeniku. Tako na jednog umirovljenika dolazi 1,53 aktivni radnik (u istom razdoblju prethodne godine omjer je bio 1:1,49).

Omjer aktivnih radnika i umirovljenika po godinama, vidljiv je na sljedećem grafikonu.

Usporednim pregledom broja aktivnih i ukupnih osiguranih osoba po područnim službama HZZO-a, vidljivo je povećanje broja aktivnih radnika u svim područnim službama. Najveći broj aktivnih radnika povećao se u Područnim službama HZZO-a Bjelovar (3,92%), Vinkovci (3,91%), Šibenik (3,89%), Koprivnica (3,81%) i Zadar (3,63%) što je daleko iznad prosječnog povećanja broja aktivnih osiguranika na razini Republike Hrvatske koje je iznosilo 2,41%.

Ukupni broj osiguranih osoba u većini regionalnih ureda i područnih službi HZZO-a je smanjen

osim kod nekoliko njih kod kojih je ukupan broj osiguranih osoba na istoj razini kao i prethodne godine (Dubrovnik, Pazin, Split, Zadar i Zagreb).

3. Prihodi – primici

Ukupni prihodi HZZO-a u 2021. godini ostvareni su u iznosu od 32.786.242.111 kuna ili 15,63% više nego u prethodnoj godini kada su ukupni prihodi s primicima od beskatnog zajma iznosili 28.354.511.457 kuna.

U strukturi ukupnih prihoda, prihodi od doprinosa povećani su 11,03% i iznose 23.362.833.003 kune. Najveće povećanje bilježe prihodi od proračuna koji su inicijalno planirani u iznosu od 2.760.000.000 kuna, a tijekom godine, kroz dvije izmjene i dopune financijskog plana HZZO-a u konačnici iznose 6.818.005.710 kuna ili 80,89% više u odnosu na prethodnu godinu i čine čak 20,79% ukupnih prihoda (13,29% u 2020.). Prihodi po posebnim propisima ostvareni su u iznosu od 2.587.182.144 kune i veći su 5,56%.

Prihodi od doprinosa predstavljaju glavni oblik financiranja obveznoga zdravstvenog osiguranja te je nakon njihovog prošlogodišnjeg smanjenja zbog pada gospodarskih aktivnosti, postupni oporavak gospodarstva tijekom 2021. godine značajno utjecao na rast prihoda od doprinosa koji su ostvareni u iznosu od 23.362.833.003 kuna, odnosno 11,03% više (u nominalnom iznosu 2,320 mlrd. kn) nego prethodne godine.

Iako je došlo do znatnog povećanja prihoda od doprinosa, njihov udio u ukupnim prihodima je 71,26% ili 2,95 strukturnih poena manje nego u prethodnoj godini, zbog povećanja udjela prihoda od proračuna (s 13,29% na 20,79%).

Takvo ostvarenje prihoda od doprinosa (posebice od srpnja do kraja 2021. godine kada je prosječni mjesečni prihod bio preko 2 mlrd. kn), odraz je već spomenute dobre turističke sezone, tako da pogoršanje epidemiološke situacije krajem godine, ipak nije dovelo do smanjenja ovih prihoda.

Potrebno je naglasiti činjenicu da prosječna mjesečna bruto plaća ima i dalje trend rasta u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (prema podacima Državnog zavoda za statistiku za razdoblje siječanj-prosinac 2021. godine bilježi se prosječan rast od 4,2%). To je rezultat povećanja gospodarskih aktivnosti, a dijelom i rezultat pomoći države gospodarstvenicima u očuvanju radnih mjesta ciljanim mjerama koje se provode od samog početka pandemije bolesti COVID-19 i još uvijek su na snazi proporcionalno obuhvatu epidemioloških mjera.

U okviru ukupnih prihoda od doprinosa ostvaruju se i prihodi od doprinosa iz mirovina u visini od 3% koji plaćaju umirovljenici iz mirovina koje su veće od prosječne mjesečne neto plaće u Republici Hrvatskoj (za 2021. godinu to se odnosi na mirovine veće od 6.724 kn).

Prihodi od proračuna ostvaruju se sukladno članku 72. i 82. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju i članku 14. Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, a čine ih prihodi od proračunskih korisnika koji plaćaju doprinose za nezaposlene osobe, za osobe kojima je odlukom nadležnog suda oduzeta sloboda, dodatni doprinos za osiguranike korisnike mirovina po propisima o mirovinskom osiguranju i prema Zakonu o hrvat-

• Umirovljenici čine 25,34% osiguranih osoba

• Prihodi u 2021. veći 15,63% u odnosu na godinu ranije

skim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, prihodi od posebnog poreza na duhanske prerađevine, prihodi na ime premija za police dopunskoga zdravstvenog osiguranja za osiguranike kojima se polica pokriva na teret državnog proračuna te za pokriće troškova zdravstvene zaštite osiguranih osoba koji su to pravo ostvarili na teret državnog proračuna.

Kao što je već spomenuto za ovu vrstu prihoda, u izvornom planu, temeljem Smjernica Vlade Republike Hrvatske i Uputa Ministarstva financija, utvrđen je limit od 2.760.000.000 kuna. Zbog slabijeg ostvarenja prihoda od doprinosa u prvom kvartalu te porasta troškova vezanih uz bolest COVID-19 došlo je do kašnjenja HZZO-a u plaćanju lijekova koji se izdaju na recepte.

Isto tako, višegodišnji problemi u poslovanju bolničkih zdravstvenih ustanova dodatno su pogoršani. Zbog svega toga pristupilo se izmjeni i dopuni financijskog plana HZZO-a za 2021. godinu kojim su prihodi od proračuna utvrđeni u iznosu od 6.118.000.000 kuna, odnosno povećani su za 3,358 mlrd. kuna.

Naime, ubrzanim povlačenjem 1,548 mlrd. kuna

(od travnja do rujna 1,248 mlrd. kuna za pokriće dospjelih obveza za lijekove na recepte i 300 mil. kn bolnicama) te doznakom dodatnih sredstava bolničkim zdravstvenim ustanovama (1,8 mlrd. kn za pokriće dospjelih obveza prema dobavljačima za lijekove i potrošni medicinski materijal uplaćenih u travnju, svibnju i lipnju 2021.).

Međutim, daljnjim pogoršanjem epidemiološke situacije te proporcionalno tome i povećanjem troškova testiranja, nabave cjepiva, liječenja i naknada bolovanja (iako su prihodi od doprinosa porasli) HZZO nije mogao plaćati ljekarnama lijekove na recepte u dogovorenim rokovima plaćanja. Zbog toga, Ministarstvo financija u drugoj izmjeni i dopuni financijskog plana HZZO-a usvojenoj u mjesecu studenom, doznajuće dodatnih 700 mil. kuna iz proračuna u svrhu plaćanja dospjelih obveza za lijekove na recepte.

Temeljem prethodno iznesenog, prihodi od proračuna u konačnici su ostvareni u iznosu od 6.818.005.710 kuna, što čini 20,79% ukupnih prihoda, a u odnosu na isto razdoblje 2020. godine ostvareno je 80,89% ili 3,049 mlrd. kuna više sredstava.

(Nastavak u idućem broju)

- Zbog epidemije kašnjenje u plaćanju lijekova

- Predstavljanje projekta eLijekovi

PREDSTAVLJANJE PROJEKTA eLIJEKOVI

U HZZO-u je 1. ožujka 2022. godine održano stručno predstavljanje projekta eLijekovi - Integrirani informatički sustav za upravljanje lijekovima čiji je nositelj HZZO, dok su partneri Agencija za lijekove i medicinske proizvode (HALMED) i Ministarstvo zdravstva. Radi se o projektu kojim će biti obuhvaćeno povezivanje svih podataka o lijekovima na nacionalnoj razini u jedinstvenu bazu podataka, što će omogućiti jednostavnu razmjenu informacija unutar zdravstvenog sustava, racionalizaciju resursa te unaprjeđenje sigurnosti primjene lijekova.

Radi se o usluzi koja predstavlja nadogradnju na e-usluge sustava e-Građani putem koje će se moći provjeriti status i kriterije prema kojima je neki lijek uvršten na liste lijekova HZZO-a, status pojedinog lijeka, podatke o cijeni i kriterije za primjenu tog lijeka.

Projekt uključuje sve lijekove koji se nalaze u prometu u Republici Hrvatskoj, neovisno o tome financiraju li se iz sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja ili ne.

Institucije i dionici zdravstvenog sustava, koji imaju različite ovlasti i baze podataka vezano uz lijekove, kroz ovaj integrirani sustav upravljanja

podacima ujediniti će sve podatke, odnosno stvoriti jedinstvenu bazu podataka gdje će se moći naći svi relevantni i pouzdani podaci o lijekovima, što je značajna podrška i zdravstvenim radnicima, ali i pacijentima.

Drugi segment projekta je uvođenje sustava za provjeru interakcija lijekova na razini primarne zdravstvene zaštite te ljekarni, pomoću kojeg će liječnici i ljekarnici prilikom propisivanja odnosno izdavanja lijekova na jednostavan način moći provjeriti ulaze li lijekovi koje pojedini pacijent koristi u klinički značajne interakcije.

Treći segment projekta vezan je uz razvoj funkcionalnosti izravnog prijavljivanja nuspojava iz CEZIH-a i sustava e-Građani prema HALMED-u, čime će se znatno ubrzati i pojednostavniti proces prijava nuspojava i dodatno motivirati liječnike, ljekarnike i pacijente na prijavu nuspojava, što je vrlo važno za trajnu procjenu sigurnosnog profila lijeka.

Projekt sufinancira Europska unija (EU) sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj. Ukupna vrijednost projekta iznosi 16.816.500,00 kuna, od čega EU bespovratna potpora iznosi 14.277.500,00 kuna.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979

za informacije dopunskoga zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Odluka o isplati jednokratnog novčanog primanja

Vlada RH je na sjednici održanoj 9. ožujka 2022. donijela **Odluku o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine radi ublažavanja posljedica porasta cijena energenata.**

U paketu mjera za ublažavanje porasta cijena energenata na standard građana, ovom Odlukom uređuje se isplata jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, zatečenim u isplati mirovine za mjesec ožujak 2022., i to:

- korisnicima mirovine ostvarene u Republici Hrvatskoj, ako im ukupno mjesečno mirovinsko primanje isplaćeno u Republici Hrvatskoj za mjesec ožujak 2022. godine ne prelazi iznos od 4.000,00 kuna i koji nisu zaposleni, odnosno ne obavljaju djelatnost na temelju koje postoji obveza osiguranja,
- korisnicima mirovine kojima se uz mirovinu ostvarenu u Republici Hrvatskoj isplaćuje i mirovina iz inozemstva (države s kojima RH ima sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju i države u kojima se primjenjuju uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti), ako im ukupno mirovinsko primanje ostvareno u Republici Hrvatskoj i u inozemstvu ne prelazi iznos od 4.000,00 kuna i
- korisnicima mirovine ostvarene u Republici Hrvatskoj, koji su navršili mirovinski staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na mirovinu u inozemstvu.

Prema spomenutoj Odluci iznos jednokratnog novčanog dodatka ovisit će o visini mirovine. Tako će korisnici koji primaju mirovinu do 1500,00 kuna dobiti jednokratno novčano primanje u iznosu od 1200,00 kuna, oni s mirovinom od 1500,01 do 2000,00 kuna mirovine 900 kuna, s mirovinom od 2001,00 do 3000,00 kuna 600 kuna, a oni s

mirovinom od 3001,00 do 4000,00 kuna dobit će 400 kuna. Korisnicima hrvatske mirovine jednokratno novčano primanje isplatit će se **najkasnije u svibnju 2022.**, a korisnicima hrvatske i inozemne mirovine, korisnicima hrvatske mirovine koji su navršili mirovinski staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na mirovinu u inozemstvu, kao i korisnicima kojima su postupci ostvarivanja prava na mirovinu u tijeku (koji ispunjavaju uvjete za isplatu) jednokratno novčano primanje isplatit će se **najkasnije u srpnju 2022.**

Korisnici koji uz hrvatsku mirovinu primaju i mirovinu iz inozemstva, kao i oni koji su navršili mirovinski staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na mirovinu u inozemstvu, obvezni su HZMO-u dostaviti dokaz o visini inozemne mirovine putem *online* obrasca ili popunjavanjem Tiskanice za dostavu podataka o visini inozemne mirovine, koji će biti dostupni na web stranici HZMO-a, o čemu će HZMO pravovremeno informirati javnost.

Dokazom o visini inozemne mirovine smatra se:

- potvrda banke/izvadak bankovnog računa s vidljivom svotom inozemne mirovine za ožujak 2022. u netoiznosu ili
- potvrda inozemnog nositelja o visini mirovine isplaćene za ožujak 2022. u netoiznosu.

Korisnici hrvatske mirovine koji su ostvarili staž u inozemstvu, a ne primaju mirovinu iz inozemstva, na Tiskanici ili *online* obrascu moraju označiti polje - Izjavljujem da ne primam inozemnu mirovinu.

Odluka stupa na snagu 1. travnja 2022. godine i za njezinu provedbu zadužen je HZMO.

Nova aktualna vrijednost mirovine od 1. siječnja

Upravno vijeće HZMO-a je na 14. sjednici, održanoj 28. veljače 2022., donijelo **Odluku o aktualnoj vrijednosti mirovine od 1. siječnja 2022.**

Aktualna vrijednost mirovine od 1. siječnja 2021. **iznosi 73,13 kn**, a na temelju objavljenih službenih podataka Državnog zavoda za statistiku o stopi promjene indeksa potrošačkih cijena i prosječne brutoplaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj za razdoblje od srpnja do prosinca 2021. u odnosu na polugodište koje mu prethodi i podatka o indeksu usklađivanja aktualne vrijednosti mirovine od 1. srpnja 2021. Budući da je AVM od 1. srpnja 2021. iznosio 71,53 kn, a **stopa povećanja AVM-a od 1. siječnja 2022. iznosi 2,24%, novi AVM iznosi 73,13 kn.**

Mirovine povećane prema novoj aktualnoj vrijednosti isplatit će se u travnju (s mirovinom za ožujak), zajedno s razlikom za siječanj i veljaču 2022.

KORISNICI MIROVINA - isplata u veljači 2022.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	494 579	2.851,47 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	43 165	3.767,05 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	79 680	2.514,76 kn
Prijevremena starosna mirovina	206 479	2.752,62 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	364	3.029,86 kn
Invalidska mirovina	101 367	2.146,08 kn
Obiteljska mirovina	213 595	2.141,21 kn
UKUPNO - ZOMO	1 139 229	2.648,82 kn
Korisnici koji su u 2022. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO		
	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	994	2.172,90 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	549	3.332,35 kn
Prijevremena starosna mirovina	453	2.742,65 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	1	3.532,28 kn
Invalidska mirovina	119	2.042,43 kn
Obiteljska mirovina	794	2.285,85 kn
UKUPNO	2 910	2.506,29 kn
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	106 963	4.078,14 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	211 533	3.704,47 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	275 900	1.791,33 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 751	7.502,59 kn
Ukupan broj osiguranika		1 568 927
Ukupan broj korisnika mirovine		1 232 708
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika		1:1,27
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za prosinac 2021.		7.280,00 kn
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2022. godini		2.621,57 kn
Korisnici mirovina - muškarci (46,02%)		567 241
Korisnici mirovina - žene (53,98%)		665 467
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2022. godini - ZOMO		33 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2022. godini - ZOMO		63 godine

Prava slika Hrvatske

Zvuči pomalo nevjerojatno, ali na zagrebačkoj tržnici Dolac svaki dan više desetaka osoba dobiva besplatno voće i povrće. Ne moraju ga platiti, niti lipe. I tako svaki dan pred kraj radnog vremena tržnice obilazi klupice i trpaju u svoje vrećice i torbe sočne plodove prirode. Dobro, većina tih plodova su polutruli i pred kvarljivošću, neki su pali na pod, neki završili u kontejneru, ali to njima ne smeta. Oni su naime hrvatski siromasi, uglavnom starije osobe koje si na taj način ipak priušte nešto voća i povrća kako bi si skuhalu juhu, ili pojeli nešto koliko toliko toplo i zdravo.

Odlučili smo posjetiti tržnicu Dolac i napraviti priču o njima, no to i nije ispalo baš tako jednostavno. Očekivano, nisu baš

razgovorljivi, ne žele da ih uslikate, tek nam je jedna gospođa odškrinula vrata svog svijeta. Vrlo vjerojatno kako je nitko ne bi prepoznao na glavu je stavila veliki šešir i nije nas gledala direktno u oči nego je stalno okretala glavu dok je pričala i zamolila da je ne snimamo. Odgovorila nam je da je umirovljenica, no godine ili ime nije htjela otkriti.

„Da se ne baci“

Prstima je razabirala što je ostavljeno od povrća na jednom stolu. Na to smo je upitali dolazi li često tako, na što smo dobili kratki potvrdni odgovor. Zatim smo ju upitali koliko joj iznosi mirovina i da je vjerojatno mala mirovina razlog zašto dolazi, jer si ne može priuštiti kupovinu, no dobili smo negativan odgovor.

„Nisam tu iz potrebe, već mi je žao što se hrana baca. Evo ovo vrijedi devet kuna, pa imam devet kuna od mirovine da dam dnevno“, neuvjerljivo nam je kazala, jer je bilo očito kako nama, a možda i sebi ne želi priznati da na taj način preživljava iz mjeseca u mjesec. Neki u Hrvatskoj tako jedu najskuplju hranu da se ne baci i zabavljaju narod političkim prepucavanjima, a neki da se ne baci jedu voće i povrće u raspadu.

S drugim „skupljačima“ nismo imali toliko sreće da podijele koju rečenicu s nama, tek nam je jedan stariji gospodin kratko dobio „što mislite zašto ovo radim, zato jer sam primoran“.

Sat vremena ranije prošetali smo Dolcem i popričali s nekoliko prodavačica. Za oko nam je odmah zapela jedna starija gospođa, 82-godišnja Ružica, koja je imala doista skromnu ponudu na klupici, tek par jaja, malo poriluka, peršina i koprive. Na naše pitanje kako ima tako malo proizvoda, odgovorila zato što je sve njezino i domaće. Kazala nam je i kako bi rado htjela da u svojim godinama ne mora raditi, ali jednostavno je primorana.

„Imam mirovinu od 1.800 kuna, moj suprug tek malo veću. Zbog toga se moramo baviti poljoprivredom i ovo nam je način da dodatno zaradimo“.

Kumice nezadovoljne Vladom

Upitali smo je i što misli o trenutnoj situaciji, s obzirom na rast cijena svega i hoće li joj novi Vladin „energetski dodatak“, koji je kopija prošlogodišnjeg Covid dodatka pomoći.

„Nije mi to nekakva pomoć. Taj dodatak bi trebali davati na mjesečnoj bazi, odnosno povisiti mirovine za toliko novca, a ne jednom godišnje“, rekla nam je ova vrlo trezvena i agilna baka koja je ipak na kraju rekla da se bez novca nekako i može, jer su bitniji zdravlje i mir, s obzirom na to kad vidi što se događa sad u Ukrajini.

Malo dalje za klupicom je 79-godišnjakinja koja nam nije htjela otkriti ime, ali je pokazala puno veće nezadovoljstvo situacijom u kojoj se nalazi.

„Ma vi novinari dođete i nećete napisati sve što kažemo, nego vi ili urednici izrežete naše izjave. Imam 79 godina, nemam nikakvu mirovinu jer sam se cijeli život bavila poljoprivredom i moram raditi i dalje. Eto kako mi je“, pomalo ljutito nam je dobacila.

S osmijehom nas je pak dočekala 57-godišnja Nada. Skupila

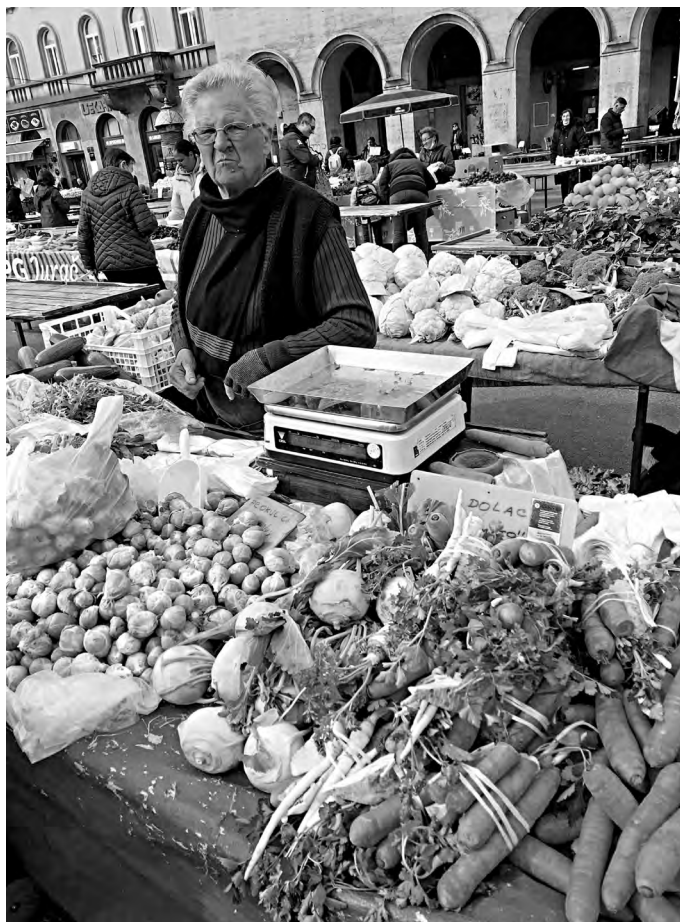

je 33 godine staža i čeka uvjete za starosnu mirovinu. Kaže kako je još od korone prodaja pala za oko 70 posto.

„Ljudi više razgledavaju nego što kupuju. I to nije samo zbog toga što nemaju novca, već i što strah vlada. Svaki dan nas nešto bombardira, bilo stvarno bilo negativnim vijestima, pa se ljudi stisnu i boje trošiti“, kazala nam je.

Trošak veći, cijena ista

Na jednoj klupici prodaje i Jasna iz Kašine, 55-godišnjakinja koja je radila u obližnjoj robnoj kući NAMA. No, početkom 90-ih NAMA je upala u probleme, pa joj se u jednom trenutku više nije isplatilo ići na posao i trošiti

gorivo, pa se sa suprugom još 1993. godine odlučila početi baviti poljoprivredom. No, zbog te odluke ukupno je skupila tek 13 godina staža, pa je svjesna da će morati steći još dvije godine kako bi ispunila jedan od uvjeta za stjecanje mirovine.

Rekli smo joj i za opciju u slučaju da ne stekne uvjete za mirovinu, da bi u slučaju neprelaska prihodovnog cenzusa mogla kao malu pomoć u starosti imati barem nacionalnu naknadu za starije osobe koja sada iznosi 820 kuna i usklađuje se svake godine. Odgovorila je da je i to nešto, jer je „bolje išta nego ništa“.

Upitali smo Jasnu i može li se živjeti od toga što radi.

„Prije da, sad već teško, otkad je cijena nafte otišla gore. Treba preorati zemlju, potanjurati, sve napraviti, i

ne možete... A cijene ne idu nikam, iste su. Svi viču plac je skup, plac je skup“.

S obzirom da se bližio kraj radnog vremena upitali smo je o onima koji nemaju novca za kupovinu voća i povrća i dolaze skupljati ostatke.

„Nažalost, dođe puno ljudi pred kraj radnog vremena, samo gledaju ispod klupa, po kontejnerima da vide je li tko šta bacio, a da je iskoristivo. Trebali bi ovi iz Vlade doći i to vidjeti“, poručila je Jasna.

Pogled ispod klupa

Ono što je tragično u cijeloj priči je što i među prodavačicama za klupicama ima onih koje su socijalno ugrožene, ali su na sreću, unatoč svojim poodmaklim godinama, dovoljno zdrave da mogu raditi. Inače bi možda i neke od njih bile primorane skupljati otpatke na istom tom placu...

I dok smo odlazili s Dolca, naišli smo na dva starija muškarca s velikim vrećama za smeće prepunim plastičnih boca. Vreće su povezane uz ostatke torbe s kotačićima, jer tako se lakše obilazi ulice. Jedan je pristao popričati,

iako bez predstavljanja. Radio je dugo na građevini, ali većinom na crno pa je ostvario samo najnižu mirovinu. Ima, kaže, tek nešto više od tisuću kuna, ali na ruke samo 700, jer ima ovrhu za plin. Skupi po stotinjak boca dnevno, a onda još svrati na Dolac i pokupi nešto povrća, koje je vezao u posebnoj vrećici.

Ne, nije ga sram, jer, kaže, trebala bi se sramiti Vlada. On je svoje preživljavanje mukotrpno zaradio, a za dostojanstvo neka ga ne pitamo. Takav život je poniženje, zaključuje. I odlazi dalje.

Igor Knežević

SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA Podrška ženama Ukrajine

Oko 120 članica i članova SUH-ovih podružnica iz Splitsko-dalmatinske županije (Split, Trogir, Žrnovnica, Omiš, Vrgorac) tradicionalno je proslavilo Dan žena 8. ožujka 2022. godine u Omišu. Proslava je održana u hotelu Plaža Duće gdje je organiziran svečani ručak, ali i živa glazba, koja je razveselila sve prisutne. Svim ženama muški kavaliri podijelili su crvene ruže, kao simbol ženske snage, ali i čiste majčinske ljubavi.

Uz domaćina, predsjednika podružnice SUH-a Omiš Andrije Vučkovića, prisutne su pozdravili i potpredsjednica SUH-a za regiju Jug Asja Tomin, kao i gradonačelnik Omiša Ivo Tomasović, koji je istaknuo dobru suradnju s umirovljenicima u tom dalmatinskom gradu. Svi prisutni bili su jako zadovoljni organizacijom, od hrane do glazbe, sve je bilo na najvišem nivou, kao i cjelokupna atmosfera, jer su se doista svi lijepo zabavljali.

Posebno pamtljiv trenutak bila je spontana gesta kad su sve žene ustale i obznanile da u mislima suosjećaju s heroinama iz Ukrajine, hrabrim i snažnim ženama koje spašavaju tuđe i svoje živote. Snaga i hrabrost, simbol su duha njihove nacije.

T.B.

Jedan od postojećih devet Ogranaka koji djeluju pri Udruzi Sindikata umirovljenika Pule je i ogranak Arenaturist. Ogranak broji oko stotinjak članova koji su prije radili u Hotelskom turističkom poduzeću Arenaturist. Danas se ta

nižim mirovinama povodom božićnih i uskrasnih blagdana dobivaju novčanu pomoć, a ujedno se omogućuje i da članstvo organizira povremene izlete i druženja. Tako se, konačno, nakon lošeg pandemijskog razdoblja okupila gru-

PULA – OGRANAK ARENATURIST Izlet u Vrsar

pa umirovljenika tog Ogranaka te je u organizaciji Dragice Runko, povodom Međunarodnog dana žena, 8. ožujka 2022. organiziran jednodnevni izlet u Vrsar.

Pedasetak članova posjetilo je taj gradić na zapadnoj obali Istre, koji se razvio u turističko mjesto, i kojeg su uz pratnju vodičice Marine razgledali, upoznali se s njegovim znamenitostima i poviješću te se počastili s ukusnom tortom. Nakon toga bio je organiziran ručak u Pršutarnici Buršić u Vodnjaju. Tu su uživali u domaćim istarskim delicijama, raspričali se, plesali, te zadovoljni i puni pozitivnih dojmova u večernjim satima vratili se svojim kućama.

Zahvaljujući tome članovi s nižim mirovinama povodom božićnih i uskrasnih blagdana dobivaju novčanu pomoć, a ujedno se omogućuje i da članstvo organizira povremene izlete i druženja. Tako se, konačno, nakon lošeg pandemijskog razdoblja okupila gru-

Dragica Runko

PULA – OGRANAK ISTRA CEMENT Druženje nakon dugo vremena

Nakon godinu dana stanke upriličeno je druženje žena umirovljenica SUH-a Pula, ogranak Istra Cement. Druženje se održalo 8. ožujka 2022. na Dan žena u restoranu Stari grad Pula. Prisutna je bila 21 članica i predsjednik podružnice Anton Vareško, koji se potrudio organizirati tombolu te se brinuo da sve bude na nivou, zbog čega su mu svi bili jako zahvalni. Među članicama bilo je i novopečenih umirovljenica, ali i onih „s dugim stažem u mirovini“, tako i jedna 90-godišnjakinja koja je oduševila svojom vitalnošću i oštromnosti.

Velike zahvale vodstvo ogranaka uputilo je bivšoj tvrtki koja financijski pomaže rad tog ogranaka, i to na mjesečnoj bazi. U ova teška vremena lijepo je znati da tvrtka u kojoj su proveli radni vijek ima sluha i razumijevanja za svoje bivše radnike, a sada umirovljenike.

Ružica Trkulja

Dana 9. ožujka 2022. godine 45 članova udruge SUH-a iz Donjeg Miholjca proslavilo je Dan žena u obližnjem gradu u Vili Valpovo. Dakako, ženske članice su prevladavale, a bilo je tek nekolicina muških članova. Domaćini su se pobrinuli za ugodnu atmosferu, organiziran je bend koji je svirao ljubavne note i „tjerao“ članice/ove na ples. Bilo je to prvo veće okupljanje nakon puno mjeseci, pa ne čudi što su se članice i članovi dobro zabavljali.

I večera je bila odlična, vrlo ljubazni i profesionalni konobari poslužili su juhu, glavno jelo i desert te je ugođaj stvarno bio odličan. Udruga i dalje nastavlja s radom, svaki utorak i četvrtak od 10 do 12 sati vrata su otvorena za sve. U planu je i održavanje redovite godišnje izvještajne skupštine, no vjerojatno za mjesec dana kada vrijeme bude toplije, kako bi se zbog epidemioloških razloga mogla održati na otvorenom.

Zlatko Risek

RUGVICA Konačno u toplicama

Nakon poduže stanke u aktivnostima uzrokovane strahom od koronavirusa, s poboljšanjem epidemiološke situacije članovi SUH-ove podružnice iz Rugvice odlučili su se opustiti u svom tradicionalnom odredištu, termi Jezerčica. Pun auto-

bus od pedesetak članova tako se 10. ožujka 2022. zaputio na jednodnevni izlet, odnosno kupanje.

Mnogi se članovi nisu dulje vrijeme vidjeli pa su već u autobusu porazgovarali o raznim temama. A onda je uslijedilo uživanje u ba-

zenima i jacuzziu. Bio je to pravi, opuštajući odmor koji su svi dugo čekali te su izrazili zadovoljstvo vraćanjem u normalu, te iskazali želju da se vrlo brzo opet organizira sličan izlet.

I.K.

TROGIR

Posjet svetištu Vepric

Članovi i članice SUH-ove podružnice Trogir odlučili su iskoristiti odlazak na proslavu Dana žena s drugim županijskim podružnicama u Omišu, na način da su se prije tog druženja uputili na kratki izlet do Makarske. Tamo su prošetali gradskom rivom i osjetili sve čari bure podno planine Biokovo. Nakon toga su se posjetili obližnje svetište Vepric gdje su se u špilji s Gospinim kipom pomolili.

Uslijedio je put do Omiša, gdje su prošetali povijesnim gradom, koji je jedinstven zbog svog spoja rijeke, mora i planina te zbog toga svakog ostavlja bez daha. Nakon toga su se priključili zabavi za Dan žena gdje su uživali do kasnih sati.

Tonči Barada

STUDENTSKI GRAD Gađali lukom i strijelom

Zagrebačka podružnica SUH-a Studentski grad nastavila je sa svojim brojnim aktivnostima. Tako je dio članova 20. veljače 2022. posjetio Muzej nematerijalne baštine „Riznica Međimurja“ u Čakovcu, koji je smješten u fortifikaciji Starog grada Zrinskih. Riječ je o zaštićenom nepokretnom kulturnom dobru od nacionalnog značaja za RH. Dvadesetak članova 20. veljače otišlo je u šetnju Botaničkim vrtom i uživalo u prekrasnoj prirodi.

Nastavile su se i brojne radionice, koje pohode uglavnom članice podružnice, poput pletenja prstima, terapija pokretom i plesom, kao i likovna radionica EU projekta „Oboji dan“, gdje su članice pokazale zavidno umijeće crtanja. Veliki interes pobudilo je i gostovanje trenera iz Kuće Aikida koji je predstavio tradicionalno japansko streličarstvo. Nakon uvodnog razgibavanja, članovi su dobili poduke iz streličarstva, nakon čega su se i sami

okušali u toj vještini. Bilo je vrlo zabavno, strijele su letjele i pogađale metu.

I.K.

Prvo mjesto u maškarama

Članovi udruge SUH-a Dugo Selo sudjelovali su na tradicionalnom dugoselskom Fašniku 27. veljače 2022. godine. Iako je važno sudjelovati, ovaj put članovi SUH-ove udruge odnijeli su prvo mjesto među 28 ekipa! Ocjenjivački žiri osvojili su svojim domišljatim umaškaravanjem u zdravstvene djelatnike. Osvajanje prvog mjesta puno je značilo članovima, koji kažu da su jako ponosni na svoje postignuće.

Dana 6. ožujka u konobi Romantika u Dugom Selu udruga je održala redovnu izvještajnu Skupštinu, na kojoj je sudjelovalo čak 77 članova, od ukupno njih 190. Sve prisutne pozdravio je predsjednik udruge Milivoj Marić, a kao gosti su na skupštini sudjelovali i Marijan Jagušić, predsjednik udruge umirovljenika Rugvica, zatim zamjenica gradonačelnika Dugog Sela Jasminka Kokot Bambić, koja je pohvalila rad udruge i konstatala da je riječ o jedinjoj udruzi koja se odaziva na sve akcije koje provodi grad.

Zamjenica predsjednika udruge Mara Todorović pročitala je i pozdravno pismo glavnog tajnika SUH-a Igora Kneževića, a članovi udruge su ga ispratili gromoglasnim pljeskom. Nakon održane sjednice uslijedila je ukusna večera, a za dobru zabavu pobrinuo se glazbeni sastav Biseri koji su uživali atmosferu na plesnom podiju.

Milivoj Marić

VELIKA GORICA

Sultan s devet žena

Već tradicionalno podružnica SUH-a iz Velike Gorice organizirala je za svoje članove proslavu fašnika. Svake godine proslava je na drugoj lokaciji, a ovaj put pun autobus od pedeset članova 1. ožujka 2022. godine otišao je u Nartu pored Bjelovara gdje ih je u jednom obiteljskom restoranu dočekala prava zabava. Organizirani su hrana, piće i živa glazba, pa su se ljudi uz ples i pjesmu razveselili pandemiji usprkos. Naravno, mogli su sudjelovati samo oni s covid potvrdama.

Nagradu za najbolje maškare odnijeli su sultan i njegovih devet djevojaka, koji su oduševili sve svojom originalnom odjevnom kombinacijom. Dobili su i nagradu, veliku tortu koju su velikodušno podijelili sa svima. Bilo je tu i još nagrada, boca viskija, čokoladnog likera i još puno toga, no najveća nagrada im je što su se uspjeli opustiti i uživati u lijepo provedenom danu.

Stjepan Milobara

BUKOVLJE-VRANOVCI

Ples na oproštaju

Povodom Međunarodnog dana žena u podružnici SUH-a Bukovlje-Vranovci kod Slavenskog Broda organizirana je umirovljenička zabava na kojoj se okupilo šezdesetak umirovljenika. Članovi su iskazali želju za organiziranjem druženja, pa je vodstvo podružnice odlučilo spojiti i redovnu godišnju skupštinu i zabavu. Na skupštini, koja je prethodila zabavi, dosadašnji predsjednik podružnice Ivan Sojčić zahvalio je na dosadašnjem radu te je izabran novi predsjednik, Ivan Fogadić, koji će nastaviti voditi podružnicu.

Na skupštini su nazočili i predsjednik Županijskog povjereništva BPŽ Stjepan Rakitić i načelnik općine Bukovlje Davor Petrol. Nakon toga je uslijedila zabava. Naime, organizirana je živa glazba, te se plesalo i pjevalo satima. Uz to, bila je organizirana i ukusna hrana i piće, te su svi prisutni bili oduševljeni što su se nakon dugo vremena konačno podružili i proveselili.

S.R.

SIKIREVCI Pjesma na redovnoj Skupštini

Čim su se popravile epidemiološke prilike, podružnica SUH-a Sikirevci početkom ožujka 2022. godine odlučila je organizirati redovnu godišnju skupštinu. Umirovljenici su doista odmah živnuli, što se moglo vidjeti i po posjećenosti skupštine, ali i atmosferi koja je na njoj vladala. Naime, nakon ljetnih mjeseci ovo je bilo prvo veće okupljanje, na kojem je sudjelovalo čak sedamdesetak umirovljenika. Tako su mnogi nakon duže vremena vidjeli draga lica, popričali o djeci, unucima, zdravlju, poskupljenjima, ratu u Ukrajini i svim drugim temama.

Kako to obično biva, članici podružnice pobrinuli su se za ukusno jelo i piće. Uz slavonske delicije i domaće vino umirovljenici su otpustili kočnice i zapjevali, što je upotpunilo divno proveden dan naših članova.

Stjepan Rakitić

Struja nije samo skupa, već i ubija

Električna struja je sve veća opasnost za kućanstvo. Ne samo zbog njezinog poskupljenja koje dovodi u pitanje egzistenciju prosječnog hrvatskog umirovljenika. Naime, sve se više koristi električna struja, a s druge strane, ne obraćamo dovoljnu pažnju zaštitnim mjerama. Rukovanje električnim aparatima u domaćinstvu, radio-aparatom i televizijskim prijemnikom postali su sastavni dio svakodnevnog života.

Ozljede i smrt od električne struje najčešći su kad su izolacije istrošene, vodovi prekinuti, električni stupovi srušeni. Neispravni električni aparati (glačala, grijalice) te neupućenost i loše rukovanje električnim uređajima često su uzrok nesreće. To se sve odnosi i na domaćinstva i na industriju.

Ljudski organizam vrlo dobro provodi električnu energiju! Koliko će biti djelovanje struje na tijelo, ovisi i o stanju kože. Ako je koža topla i vlažna, efekt će biti jači, možda i koban, međutim kroz deblju, hladnu i suhu kožu efekt neće biti tako jak. Do smrti od udara električnom strujom dolazi zbog paralize srca i disanja.

Česta je prividna smrt

Što sve nastaje na čovjekovu tijelu ako doživi udar električnom strujom? Na mjestu ulaska električne energije, na koži nastaju tzv. električni pečati, kružnog ili prugastog oblika (u stvari otisak provodnika) i najčešće su sivo-bjelkaste boje. Na tom mjestu mogu nastati opekotine, toliko jake da tkivo pougljeni. Kasnije na opečenim mjestima nastaju kraste. Osim tih promjena, na mjestu ulaska struje pojavljuju se grčevi u mišićima, unesrećeni ne može pustiti uhvaćenu žicu, sruši se i često gubi svijest. Disanje je u većini slučajeva onemogućeno.

Bolesnici u pravilu teže podnose električni udar, a osobito srčani bolesnici. Valja istaknuti da i unatoč tome što se kod ozlijeđenog ne čuju otkucaji srca, premda ne diše i leži bez svijesti

ipak se često pokazalo - ako se na vrijeme počne primjenjivati umjetno disanje - da je to bila samo prividna smrt. Nije mali broj onih koji su i oživjeli i vratili se iz "mrtvih".

Što treba poduzeti?

Bez obzira na prirodu ozljede, prije svega treba prekinuti protok električne struje kroz tijelo žrtve. Dakle, najprije moramo odvojiti žrtvu od provodnika. Učinimo to što je moguće prije i pazimo da pritom i sebe ne izvrnemo opasnosti. Pri tom ćemo se poslužiti nekim izolatorom npr. staklom, porculanom ili suhim drvetom. Stanite na komad gume ili suhe daske ili stavite na ruke zaštitne rukavice.

U nekim slučajevima bit će lakše isključiti struju, nego maknuti unesrećenoga iz strujnog kruga. Mali električni uređaji mogu biti odstranjeni jednostavnim povlačenjem njihove izolirane žice. Ako je stanje unesrećenog teško, sljedeći korak je primjena umjetnog disanja.

Poljubac života

Dobra je metoda - žrtva leži na trbuhu, a onaj koji pruža pomoć pritišće na grudni koš s leđa. Isto je tako praktična i jednostavna metoda "usta na usta" ili tzv. "poljubac života". Također će biti potrebna i masaža srca. Dok pružamo tu pomoć pošaljimo nekoga da što hitnije pozove liječnika.

U svakom slučaju, umjetno disanje treba davati dovoljno dugo dok ne stigne hitna pomoć ili dok liječnik ne proglašuje unesrećenog mrtvim. Žrtvu treba prenijeti u bolnicu što je prije moguće. Procjene su da u svijetu od strujnog udara godišnje smrtno strada oko 5.000 osoba, zbog čega uvijek treba upozoravati ljude na opasnosti koje im prijete, odnosno kojima su izloženi.

dr. Ivo Belan

NOVI ŠPANJOLSKI „KRALJ“

90-godišnjak postao modna ikona

Andres Garcia-Carro prije dvije godine živio je život običnog umirovljenika na sjeveru Španjolske. No, bio je prepoznatljiv u svojoj okolini po svom istančanom ukusu za modu, odnosno lijepom odijevanju, kao i boemskom stavu i načinu života. Njegovoj 27-godišnjoj unuci Celine, koja je radila kao fotografkinja za jedan lokalni magazin, u početnim mjesecima pandemije koronavirusa, kad su oboje bili u izolaciji, pala je na pamet da ga fotografira kao modela. Ostalo je povijest.

Naime, fotografije su oduševile urednike francuskog modnog magazina L'Officiel, te su zatražili još nekoliko fotografija, zbog čega je Celine napravila cijeli portfolio, ali i nazvala svog djeda „Španjolskim Kraljem“, a koja je upotpunjavala djedovu osobnost – zabavan, kreativan i slobodnog duha. Vrlo brzo zamijetili su ga i ostali ugledni magazini, te su njegove fotografije objavljene i u Vogueu, GQ-u i Esquireu, a surađivao je i s modnim brendovima poput Zare i Caroline Herrere.

Počeo je dobivati i uloge u filmovima, reklamama, a sudjelovao je i u španjolskoj verziji Masterchefa. U veljači 2022. godine proslavio je 90. rođendan te je organizirao rođendansku proslavu u jednom noćnom klubu gdje je pozvao 250 faca iz svijeta mode, glume, glazbe, objasnivši to slavljem novog kralja španjolske modne industrije. Popularnost mu je narasla i kod mladih generacija, pa ga na Instagramu prati više od 40.000 mladih.

No, njegova unuka uvijek napominje da je i prije slave njezin djed živio jako zanimljiv život. Studirao je u Londonu i Parizu, jedno vrijeme radio je kao kauboj „Gaucho“, odnosno čuvar stoke u Argentini, bio vlasnik restorana u Urugvaju te imao razne tvrtke u Španjolskoj. Na pragu 90. godine je postao model i influencer, te pokazao da za nove i zanimljive stvari u životu nikad nije kasno.

I.K.

Telefon za pakao

„Velika je mudrost znati se prilagoditi okolnostima, jer njih ne možemo mijenjati, a sebe moramo“

Sreća nije trajno stanje. Sreća je trenutak, a koliko će naš život biti ispunjen takvim trenucima ovisi, kako o nama samima, tako i o okolini koja nas okružuje, ali i o općim okolnostima, na koje osobno ne možemo utjecati. Sve je u redu dok živimo u takozvanim normalnim uvjetima, ali sve se može promijeniti u kratkom vremenskom razdoblju, bilo zbog bolesti ili iznenadne smrti bliskog člana obitelji.

Velika je mudrost znati se prilagoditi okolnostima, jer njih ne možemo mijenjati, a sebe moramo. Osnovna ljudska potreba je slobodan i kvalitetan život i zato postoje zakoni i pravila da bi se ljude usmjerilo na bolji i humaniji životni put. Pojednostavljeno gledano, ljudi tradicionalno imaju pravo na vlasništvo koje predstavlja oblik pripadanja i ovlasti neke osobe u odnosu na stvari. No, vlasništvo je i veliki rizik, nerijetko i mamac za razne lešinare, izvor sukoba, sudskih sporova i pravog ratovanja u obiteljima.

Prije nekoliko godina jedan

za nasljedstvo stana. Na kraju nasljednicom je postala jedna žena koja je ubrzo stan prodala, ali i izgubila bilo kakve veze s posvađanom rodbinom. Od 15 nasljednika, jedan je pobijedio, a ostali su ostali živjeti s gorčinom, osjećajem da su prevareni ili naprosto s okusom neuspjeha.

Nedavno sam čula priču gospođe koja s majkom i bratom živi u kući. Kuća je uknjižena pola na majku, a pola na brata. Majka bi htjela svoj dio poslije smrti ostaviti kćerki. Pravni savjetnik joj predlaže da s majkom sklopi ugovor o doživotnom uzdržavanju, jer bi tako nakon majčine smrti njoj pripao taj dio kuće i ne bi ulazio u ostavinsku masu. Ona je svjesna toga da taj ugovor će biti samo fiktivan, jer ona ne uzdržava majku koja ima zadovoljavajuću mirovinu i još je uvijek sposobna o sebi brinuti. No, taj se ugovor o uzdržavanju koristi kako bi se zaobišlo Zakon o nasljeđivanju, jer ako majka samo oporukom ostavi dio kuće kćerki, brat bi mogao tražiti i nužni dio. I tu je imovina predmetom spora, dvojbe, briga, pa čak i razlogom za zaobilaznje zakona.

Poznata mi je i sudbina jedne starije gospođe, udovice bez djece, koja je s unukom svoga brata sklopila ugovor o dosmrtnom uzdržavanju. U istočnom dijelu grada Zagreba imala je dvije kuće. Odmah nakon potpisivanja ugovora vlasnikom kuća s okućnicom postao je unuk. Mladić se odmah razgoropadio i jednu kuću srušio, a drugu renovirao i dogradio kat, a za baku je pripremio samo jednu sobicu. Naravno, unuku ni to nije dosta, već koristi sve mogućnosti da isisa svu imovinu. Gospođa mi se sama nedavno požalila da mu mora davati i pola svoje mirovine, valjda za režije, hranu, tko zna što sve ne. Baka je prevarena, no što bi bio drugi mogući izlaz? S ponešto ironije možemo reći da je barem prevarena „od svoje krvi“. Mnogi završe i puno gore.

Pamtim slučaj od prije dvije godine gdje je gospodin Adam sa svojom ženom potpisao ugovor o dosmrtnom uzdržavanju s vlasnikom doma za starije, dajući

vlasništvo svoga stana za smještaj u privatnom domu u Bjelovaru za sebe i teško bolesnu suprugu. Vlasnik doma je odmah prodao stan. Tako, kada je nakon par mjeseci supruga preminula, a on nešto prigovorio zbog tretmana pokojne supruge, vlasnik ga je odmah izbacio iz doma. I tako je Adam izgubio stan, završio kao podstanar s jedva dovoljno novca za preživljavanje. A sudovi su spori, zna se.

U ovoj zadnjoj priči šokantno je što je vlasnik privatnog doma normalno davao izjave za novinare i nije smatrao da je išta krivo učinio. A poznato mi je da je pružateljima socijalnih usluga smještaja zabranjeno sklapati ugovore o dosmrtnom ili doživotnom uzdržavanju s korisnicima. To jasno piše u Zakonu o socijalnoj skrbi. No, „boli briga“ vlasnika bjelovarskog doma za zakone, kad sudovi takve ugovore ne proglašavaju ništavnima, kad nitko ne nadzire njegovu prljavu rabotu. On je i inače poznat u krugovima socijalne skrbi kao uvijek spreman za ugovor o uzdržavanju za vlasništvo kuće ili stana, pa čak i socijalne radnice u udaljenim gradovima nude obiteljima starica i staraca u nevolji njegov telefonski broj. Možda dobiju i proviziju za to? Ne bi bilo čudno, jer kod nas takve moralne ograde nisu posve jasno prihvaćene.

Ipak, iako vlasnici imaju slobodnu volju odlučiti što žele raditi sa svojom pokretnom i nepokretnom imovinom za života, odrediti tko će ih naslijediti, često to ostavljaju za zadnji čas kad ih dohvati neka teška bolest ili nepokretnost. Najčešće su žrtve umirovljenici s malom mirovinom, ili bez potpore obitelji, koji ne mogu plaćati usluge cjelodnevnih njega u svom domu. Zato bi bilo dobro na vrijeme početi razmišljati kud ćete s imovinom, kome ćete je ostaviti, kako je podijeliti, kako ne biste postali samo još jedna u nizu žrtava u ovoj priči kojom se potvrđuje narodna poslovice kako na ovaj svijet dolazite praznih ruku, a praznih ruku ćete iz njega i otići.

Drenka Gaković

moj susjed ostao je bez posla, razveo se i doselio se kod roditelja. Nakon njihove smrti nije imao prihode za život, nije ostvario uvjete za mirovinu, razbolio se i ubrzo umro. Dok su mu susjedi pomagali, od familije nije bilo ni traga, ni glasa. Nakon njegove smrti pojavilo se 15 nasljednika koji su mu bili u daljnjem srodstvu, a možda su ga jedva i poznavali. Nekoliko godina među njima trajala je sudska borba

Uzdržavanje unuka

Pitanje: Molim vas da li sam dužan uzdržavati unuke? Njihovi roditelji ne brinu o njima, a ja i supruga nemamo baš visoke mirovine, ali im pomažemo kad i koliko možemo. Međutim, Centar za socijalnu skrb kaže da i mi imamo zakonsku obavezu prema unucima. **(B.R., Rijeka)**

Odgovor: Prema odredbama Obiteljskog zakona, ukoliko roditelj ne uzdržava maloljetno dijete, dužni su ga uzdržavati djed i baka po tom roditelju. Ta obaveza utvrđuje se i u sudskom postupku u kojem će se u obzir uzeti sve okolnosti i financijske mogućnosti. Obaveza bake i djeda na uzdržavanje unuka može biti u manjem iznosu nego bi to bila obaveza roditelja. Za odluku suda nije presudno zašto roditelji ne izvršavaju svoju obavezu već sud samo utvrđuje da roditelji to ne čine pa, ukoliko je tužbeni zahtjev u parničnom postupku postavljen prema djedu i/ili baki kao tuženoj strani, i bude osnovan, sud obaveže djedove i/ili bake na uzdržavanje unuka. Ukoliko sud udovolji zahtjevu i obaveže vas na uzdržavanje unuka, a takvu odluku suda ne budete izvršavali, postoji mogućnost prisilne naplate na vašoj mirovini odnosno ovrhe.

Međutim, stajalište je Sindikata umirovljenika da se ta obaveza djedova i baka treba maknuti iz Obiteljskog zakona jer nije uobičajena u zemljama Europske unije, niti je opravdana. Odgovornost uzdržavanja trebaju u slučaju da to ne čine roditelji preuzeti država, te se svojim sredstvima prinude naplatiti od dužnika.

Dodatak samo za umirovljenike

Pitanje: Moj otac prima nacionalnu naknadu za starije osobe, jer je udovoljio svim zakonskim uvjetima. Prema natpisima u novinama starije osobe s primanjima manjim od 4.000 kuna trebale bi dobiti i dodatak. Mom ocu su rekli da nema pravo na to i nije ga dobio. Mislim da to nije ispravno. Kome da se žalim? **(M.R., Sisak)**

Odgovor: Nažalost, niste u pravu. Taj dodatak dobit će samo one osobe koje ostvaruju mirovinu u Republici Hrvatskoj stečenu temeljem uplata u mirovinski fond obaveznog mirovinskog osiguranja. Nacionalna naknada za starije osobe, bez obzira na često upotrebljavani izraz „nacionalna mirovina“ - nije mirovina. To je svojevrsna socijalna naknada odnosno primanje koje se isplaćuje iz državnog proračuna temeljem Zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe. Zbog toga Vaš otac nema pravo na COVID dodatak, pa nema osnova da ikome uputite žalbu.

Prodaja nekretnine u suvlasništvu

Pitanje: Suvlasnik sam kuće zajedno s kćerkom koja živi u inozemstvu, i tako smo upisani u gruntovnici. Nitko ne živi u toj kući, ona nije podijeljena među nama, ali ja snosim sve troškove i režije. S kćerkom se ne mogu nikako dogovoriti u vezi s kućom, ona rijetko dolazi u Hrvatsku i nije uopće zainteresirana za to, slabo komuniciramo. Meni je to veliki teret jer sam u visokim godinama, a i financijski mi je sve teže. Htio bih da se to proda, ali ne mogu dobiti kćerkin pristanak. Što mogu učiniti? **(I.Z., Slavonski Brod)**

Odgovor: Kod suvlasništva nekretnine suvlasnici bi trebali nastojati postići dogovor oko upravljanja i raspolaganja nekretninom sukladno ovlastima koja ima pripadaju, a razmjerno visini suvlasničkih dijelova. Budući da Vi navodite kako takvog dogovora nema, a željeli biste prodati kuću, mislim da trebate pokrenuti diobu suvlasništva civilnom diobom odnosno prodajom i podjelom novaca od prodaje kuće. Taj postupak vodi se na sudu, a prije pokretanja sudskog postupka potrebno je utvrditi da se suvlasnici ne mogu dogovoriti i da fizička dioba na dva odgovarajuća dijela nije moguća, te s tim dokazima zatražiti da sud proda kuću, odnosno tako podijeli suvlasništvo.

Naravno da bi vaša dioba suvlasništva sporazumno prodajom i podjelom novca od prodaje, sukladno vašim suvlasničkim udjelima, bila za vas oboje najisplativija. Naime u sudskom postupku imati ćete priličnih troškova i zasigurno nećete dobiti cijenu koju bi dobili uobičajenom prodajom, dakle znatno manje novca, a i sam postupak traje. Ali ako dogovora nema i ne može biti, ovo na kraju ostaje jedini način prodaje nekretnine u suvlasništvu.

Nasljeđivanje izvanknjižnog vlasništva

Pitanje: Može li kuća izgrađena na vlastitom zemljištu, a nije upisana u zemljišne knjige biti predmetom ostavinske rasprave? **(I.R., Zagreb)**

Odgovor: Može, tada se to u ostavinskoj masi evidentira kao izvanknjižno vlasništvo ostavitelja, ali treba u ostavinskom postupku dostaviti valjane dokaze da to spada u ostavinsku masu umrle osobe (najčešće su to posjedovni listovi iz katastra, ali i slični dokumenti) tj. da je ona bila stvarni izvanknjižni vlasnik. Takvo rješenje o nasljeđivanju izvanknjižnog vlasništva neće biti moguće provesti u zemljišnoj knjizi, ali će biti temelj za druge postupke i procedure potrebne da se u konačnici takav upis vlasništva i ostvari.

pravni
savjeti

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnica

Besplatno
pravno
savjetovalište
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/4655111/244
ili 01/4615797
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com

Štefica Salaj, voditeljica Pravnog savjetovališta SUH-a

Umirovljenici u Hrvatskoj su degradirani

„Kada u RH kažete ‘umirovljenik’, to je sinonim za siromašnu osobu koja je često socijalni slučaj, jer ne može živjeti i preživjeti samo od mirovine“

Iako je prošlo tek nešto malo više od dva mjeseca od dolaska umirovljene diplomirane pravnice Štefice Salaj u SUH, gdje je od siječnja 2022. postala voditeljica Pravnog savjetovališta, njezina energija, usredotočenost na rad i pomaganje umirovljenicima u vezi pravnih pitanja, kao i široko pravno znanje, doista su osvježili i unaprijedili rad savjetovališta, a ujedno i SUH-a u cijelosti. Već od prvog dana na poslu Štefica je pokazala kako dobro se snalazi među zakonskim propisima, tumačenjima prava, što i ne čudi s obzirom da je čitav radni vijek provela u upravi i pravosuđu, bilo kao državna službenica ili državna dužnosnica.

Kao diplomirana pravica i sudačka pripravnica, položila je pravosudni ispit 1988. godine, radila je na upravnim i sudskim postupcima svih razina, zastupanjima na sudovima u parnicama, izvanparničnim i upravnim postupcima. O njezinom znanju dovoljno govori činjenica da je veći dio radnog vijeka provela kao zamjenica državnog odvjetnika u Državnom odvjetništvu, Građanskom upravnom odjelu, gdje je zastupala Republiku Hrvatsku i gradove i općine kao stranke u postupcima.

„Pred kraj radnog vijeka bavila sam se korporativnim pravom i trgovačkim društvima u državnom vlasništvu a na kraju i tzv. sukcesijskom imovinom RH vezanom za bivšu državu. Rekla bih da sam stekla izuzetno široko iskustvo u velikom dijelu građanskog prava, a u vrijeme mog rada u tadašnjem Ministarstvu zdravlja i socijalne skrbi, i iskustvo u obiteljskom, nasljednom, socijalnom i mirovinskom pravu kao specijaliziranim granama prava“, kazala nam je Štefica kojoj će to iskustvo svakako pomoći i u radu u SUH-u.

Upitali smo Šteficu ima li razlike u sadašnjem poslu i poslovima koje je radila prije umirovljenja.

„Sada gledam probleme i situacije iz potpuno drugog

kuta i pravo je samo dio priče. Prvo zato što smatram da je SUH udruga kojoj je svrha postojanja pomaganje ljudima, a zatim što našim korisnicima Pravnog savjetovališta nastojim pomoći gledajući stvari kroz njihovu perspektivu, koja je često najmanje pravna. U tome je najveća razlika u odnosu na moj rad ranije jer primjećujem da su osobe starije životne dobi jako često usamljene, da ih nema tko saslušati ili im ne želi posvetiti vrijeme s obzirom da su njihove priče često opširne. Ja nastojim pažljivo i strpljivo saslušati sve jer je ponekad i neki detalj odlučujući kako bi procijenila o čemu se radi i da li imam pravni odgovor na neki njihov problem“, kazala nam je Štefica.

Kaže i kako Pravno savjetovalište SUH-a ljudi zovu najčešće zbog osnovnih životnih stvari, raspolaganja imovinom, nesnalaženja u sudskim i upravnim postupcima, nezadovoljstva mirovinskim pravima, često ne znaju kome da se obrate i kuda da krenu kako bi riješili neku administrativnu stvar, izražavaju svoje nezadovoljstvo jer smatraju da su bez obzira na zarađenu mirovinu i dugi radni vijek, zbog malih mirovina postali socijalni slučajevi i da je sustav nepravedan. Javljaju se zbog obiteljskih i imovinskih problema, raznih ugovora, oporuka, pa sve do npr. nemogućnosti odlaska liječniku jer nema prijevoza u ruralnim dijelovima RH, a oni žive sami s malom mirovinom.

„Većini onih koji nam se obrate u Pravno savjetovalište uspijemo pomoći našim savjetima, informacijama, uputama i pojašnjenjima, no ponekad ljudi traže da im napišemo podneske ili ih zastupamo u sudskim i upravnim postupcima, što ne smijemo, jer smo ovlašteni pružati samo primarnu besplatnu pravnu pomoć sukladno Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći i ovlaštenju koje imamo od Mi-

nistarstva pravosuđa i uprave“, objasnila je Štefica.

Štefica je kao predstavnica SUH-a početkom ožujka gostovala u HRT-ovoj emisiji Treća dob gdje je ukazala na štetnost ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, jer prilikom potpisa imovina odmah prelazi na uzdržavatelja, kao i o potrebi bolje regulacije ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Štefica je sretno udana i ima dvoje djece koja žive u inozemstvu. Želja joj je, kaže, da uskoro postane baka. Kaže kako smatra da živi dobro u odnosu na mnoge osobe koje se javljaju u Pravno savjetovalište, jer i ona i suprug primaju mirovinu, a i djeca im povremeno financijski pomognu.

„Nažalost, mnogi moji umirovljeni poznanici teško žive i zbog toga traže dodatne poslove, srećom se sada može raditi bez oduzimanja mirovine. No, najbolje bi bilo kad bi mirovine bile dovoljno visoke pa da i ne moraju raditi, osim ako im je to svojevrstni aktivizam“, kaže i dodaje kako je najvažniji zahtjev SUH-a adekvatno uređivanje mirovina, a pri tome misli i na uređivanje uvjeta za ostvarivanje mirovina, kao i uvođenje povoljnije formule usklađivanja mirovine.

Štefica smatra kako su umirovljenici u Hrvatskoj potpuno degradirani.

„Umirovljenik je osoba koja je radila i temeljem svog rada stekla svoju mirovinu. Kada u RH kažete ‘umirovljenik’, to je sinonim za siromašnu osobu koja je često socijalni slučaj jer ne može živjeti i preživjeti samo od mirovine. Cijeli sustav određivanja mirovina po meni nije ispravan, a naročito velike razlike u visini, ali i kriterijima za umirovljenje. Realna vrijednost mirovine je u stalnom padu. Poskupljenja možemo očekivati i dalje, ne znam kako će to izgledati, svakako ne dobro, nada uvijek postoji ali...“, zaključila je Štefica za kraj.

Igor Knežević